

**KATEDRA REGIONÁLNEHO ROZVOJA
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE**

MÁJ 2008

**KATEDRA REGIONÁLNEHO ROZVOJA
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE**

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE LIPOVANY NA ROKY 2007 - 2013**

Vypracovali: Ing. Eva Balážová, PhD.
Ing. Viera Papcunová, PhD.

MÁJ 2008

OBSAH

ÚVOD	4
1. ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A VAZBY OBCE NA PÓLY EKONOMICKÉHO ROZVOJA	5
2. HISTÓRIA OBCE A JEJ ROZVOJ	6
3. ANALÝZA ROZVOJOVÝCH FAKTOROV	7
3.1 Prírodné zdroje	7
3.2 Obyvateľstvo	9
3.2.1 Veková štruktúra obyvateľstva	11
3.2.2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	12
3.2.3 Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva	13
3.2.4 Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce	14
3.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj	14
3.3.1 Ekonomická štruktúra obce vytváraná súkromným sektorom	14
3.3.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti	15
3.3.3 Ekonomika miestnej samosprávy	16
3.3.3.1 Finančné hospodárenie miestnej samosprávy	16
3.3.3.1.1 Bežný rozpočet	17
3.3.3.1.2 Kapitálový rozpočet	21
3.3.3.2 Disponibilný obecný majetok a jeho využitie	22
3.4 Sociálna infraštruktúra obce	25
3.4.1 Domový a bytový fond	25
3.4.2 Školstvo	26
3.4.3 Zdravotníctvo	26
3.4.4 Sociálna starostlivosť	26
3.4.5 Služby obyvateľstvu	26
3.5 Technická infraštruktúra	27
3.5.1 Cestná sieť a dopravné systémy	27
3.5.2 Vodné hospodárstvo	27
3.5.3 Energetické hospodárstvo	27
3.5.4 Telekomunikácie	28
3.5.5 Odpadové hospodárstvo	28
3.6 Postoje a názory obyvateľov obce na život a dianie v obci a perspektívy jej ďalšieho vývoja	28
4. SWOT ANALÝZA	48
5. STROM PROBLÉMOV OBCE LIPOVANY	53
6. ROZVOJOVÁ VÍZIA	54
7. STRATEGICKÉ, ŠPECIFICKÉ A VECNÉ CIELE OBCE LIPOVANY	55
8. PRIEMET ZÁVÄZNEJ ČASTI PROGRAMU ROZVOJA HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA BANSKOBYSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA	56
9. PREHĽAD PROJEKTOV A PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV OBCE LIPOVANY	60

ÚVOD

Program rozvoja má charakter strategického, teda strednodobého až dlhodobého rozvojového dokumentu. Je nositeľom rozvojovej politiky obce, predstavuje jej vedenia a obyvateľov o budúcnosti svojej obce.

Obec v podobe programu rozvoja získava nástroj na proaktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiadúcich zmien. Z tohto hľadiska ho možno vnímať ako dôležitý nástroj marketingovej komunikácie. Obec vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj obce.

Výsledkom a výstupom Programu je rozvojová stratégia obce s rozpracovanými strategickými a špecifickými cieľmi rozvoja obce Lipovany, spolu s bližšie charakterizovanými opatreniami a jednotlivými aktivitami. Táto rozvojová stratégia vychádza zo strategických prístupov predstaviteľov obce k rozvoju obce a udáva náčrt spôsobu realizácie rozvojových plánov obce.

Vypracovaním programu rozvoja spĺňajú obce jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie - princíp programovania. Podľa tohto princípu sa podpora zo zdrojov Európskej únie viaže na vypracovanie programových dokumentov.

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych, alebo regionálnych) býva pri projektoch zameraných na regionálny rozvoj často podmienené aj ich zladením s rozvojovou stratégiou príslušného VÚC, preto aj program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lipovany obsahuje priemet rozvojových zámerov so zámermi VÚC Banská Bystrica.

Vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja si vyžaduje aj zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 503/2001 Z. z..

Príprava a spracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja nie je len dokument, ktorý je potrebné citovať alebo predložiť ako prílohu k projektovým žiadosťiam ale predovšetkým je to proces, ktorý štartuje v obci mnohé ďalšie aktivity a iniciatívy občanov, ktoré prispievajú k následnému rozvoju obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je otvoreným dokumentom, ktorý bude pravidelne vyhodnocovaný a podľa potreby aktualizovaný.

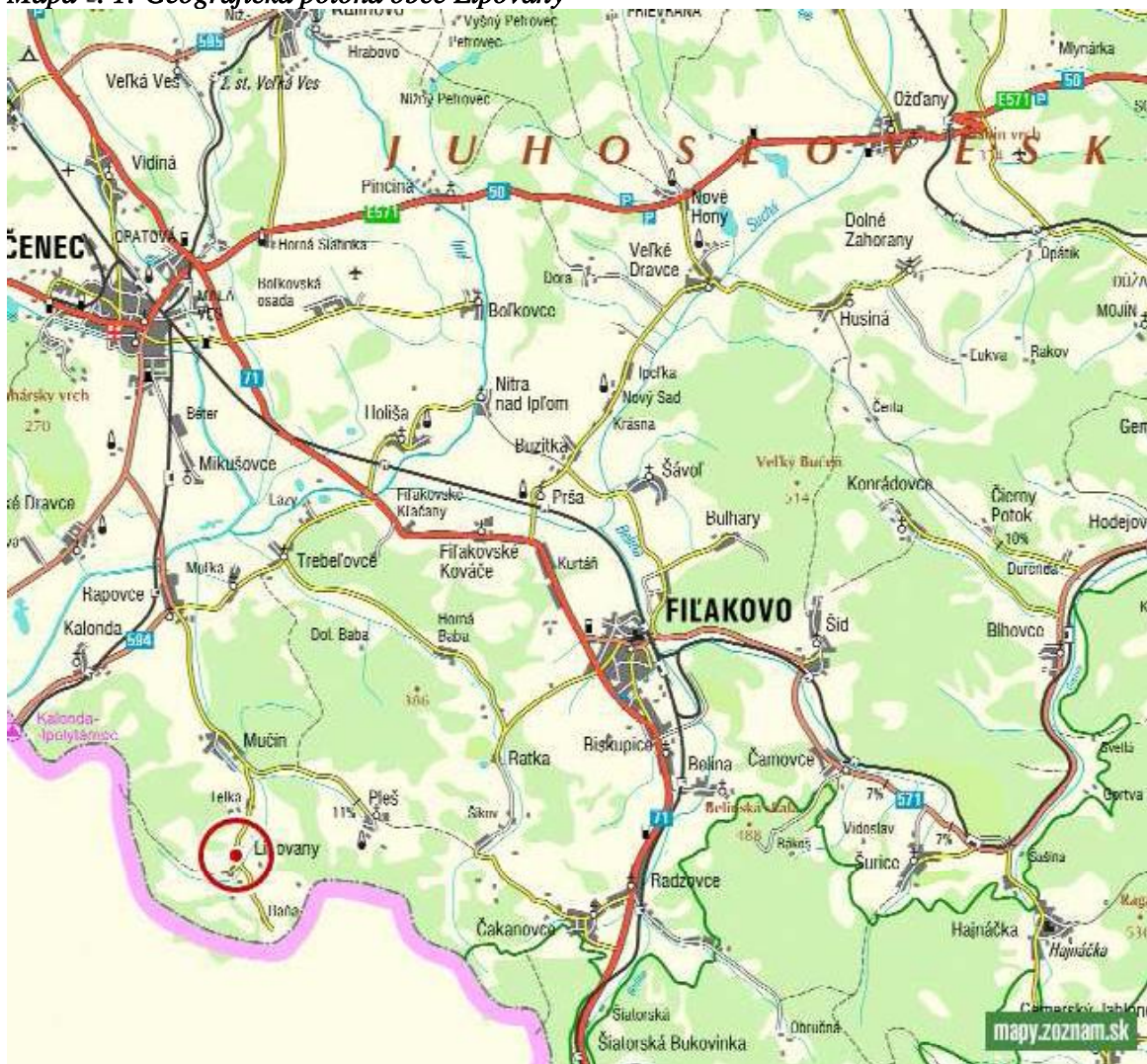
1. ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A VAZBY OBCE NA PÓLY EKONOMICKÉHO ROZVOJA

Geograficky leží obec 15 km južne od Lučenca, v západnej časti Cerovej vrchoviny. Kataster obce hraničí s katastrom obce Mučín a Pleš, na juhu hraničí s Maďarskou republikou. Južnú hranicu katastra tvorí štátna hranica s Maďarskou republikou. Kataster obce má rozlohu 1 033 ha a žije v nej 291 obyvateľov.

Obec Lipovany je v súčasnosti administratívne začlenená do okresu Lučenec, do Banskobystrického samosprávneho kraja (NUTS III) a NUTS II Stredné Slovensko.

Lipovany sú malým vidieckym sídlom vzdialeným od najbližšieho mestského sídla Lučenec 15 km. S týmto mestom vytvára dlhodobu nodálny región bez ohľadu na zmeny, ktoré sa udiali v územno-správnom členení.

Mapa č. 1: Geografická poloha obce Lipovany

Dopravná poloha obce je vo väzbe na región veľmi dobrá. Obec leží len 15 km od okresného mesta Lučenec, 92 km od Banskej Bystrice, ktorá je sídlom krajských inštitúcií verejnej správy.

Obec Lipovany je vo vzťahu k pólom ekonomického rozvoja regionálneho i nadregionálneho významu alokovaná dobre.

- Od pólom ekonomického rozvoja národného i nadnárodného významu je vzdialená nasledovne: - Bratislava 263 km
- Budapešť 151 km
- Viedeň 377 km
- Od pólom ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu je vzdialená nasledovne : - Zvolen 70 km
- Banská Bystrica 92 km
- Pólmi ekonomického rozvoja regionálneho významu sú mestá Lučenec a Filákov

2. HISTÓRIA OBCE A JEJ ROZVOJ

Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1238. Obec sa vtedy volala Ruhman a patrila od obec Pleš. Z ďalších historických názvov obce je najznámejší názov Romháň, ktorý sa u miestnych obyvateľov ešte dodnes používa. Obec sa delila na Veľký Romháň a Malý Romháň. V 16. a 17. storočí po tureckej okupácii bola obec Romháň zničená. Zo starších šľachtických rodín participovali na pozemkoch a ich vlastníctve v slovenskej časti Novohradu rod Romhániovcov, po ktorých zostal názov obce Romháň, rodiny Szakallovcov a Törökcov. V roku 1870 dal novohradský šľachtic Barnabáš Szakall v Malom Romháni postaviť kúriu. Kúria sa do dnešných čias nezachovala, bola zbúraná v roku 1980 a na jej mieste stojí 6 – bytovka. Najväčšou pamiatkou po Zoltánovi Törökovi je jeho kúria, ktorá je dnes po generálnych opravách a čiastočnej prestavbe slúži obci ako obecný rad a kultúrny dom.

Okolo roku 1919 sa do dnešných Lipovian presťahovala značná časť obyvateľstva z okolia pod Polanou (Detva, Hriňová, Látky, Kokava). Títo obyvatelia využili vtedajšiu pozemkovú reformu a prichádzali na statky bývalých veľkostatkárov Szakallovcov a Törökcov. V tejto dobe bol Romháň takmer vyľudnený, lebo s bývalými veľkostatkármi sa vysťahovala z tunajších osád od Maďarska aj väčšina ich služobníctva. Toto prisťahovalecké

obdobie trvalo do roku 1921. V tomto čase sa na územie dnešných Lipovian prisťahovalo vyše 200 obyvateľov. Novousadlíci žili vo veľmi skromných podmienkach. Medzi prvých povelových usadlíkov patrila aj židovská rodina Singerovcov, ktorá odkúpila polovicu majetku na Veľkom Romháni po Zoltánovi Törökovi spolu s časťou služobníctva.

Začiatkom 20. storočia sa v obci Romháň ťažilo uhlie. Ide o obdobie rokov 1910 až 1926. Uhoľné bane patrili rimamuránskej spoločnosti. V tridsiatych rokoch 20. storočia v kaštieli rodiny Pataiocov v Romháni bola zriadená prvá škola. Neskôr v budove tejto školy bola zriadená aj materská škola.

V novembri 1938 bola maďarskými vojskami obsadená aj obec Romháň a pričlenená až do roku 1945 k hortyovskému Maďarsku.

V rokoch 1940 až 1941 sa všetci občania Romháňa za pomoci Slovenského veľvyslanectva v Budapešti, matričných úradov v Hriňovej, Detve a Detsvianskej Hute a žandárskej stanice v Lovinobani stali slovenskými štátnymi občanmi.

Počas SNP pôsobila v obci partizánska skupina Alexandra Nógradiho. Obec bola oslobodená sovietskymi a rumunskými vojskami 28.12.1944.

V roku 1952 sa osada Romháň oddelila od obce Pleš a pod názvom Lipovany vznikla ako samostatná obec.

Od roku 1990 bolo zrušené spoločné MNV pre obce Mučín, Pleš a Lipovany. Od tohto roku má každá z týchto obcí svoj obecný úrad.

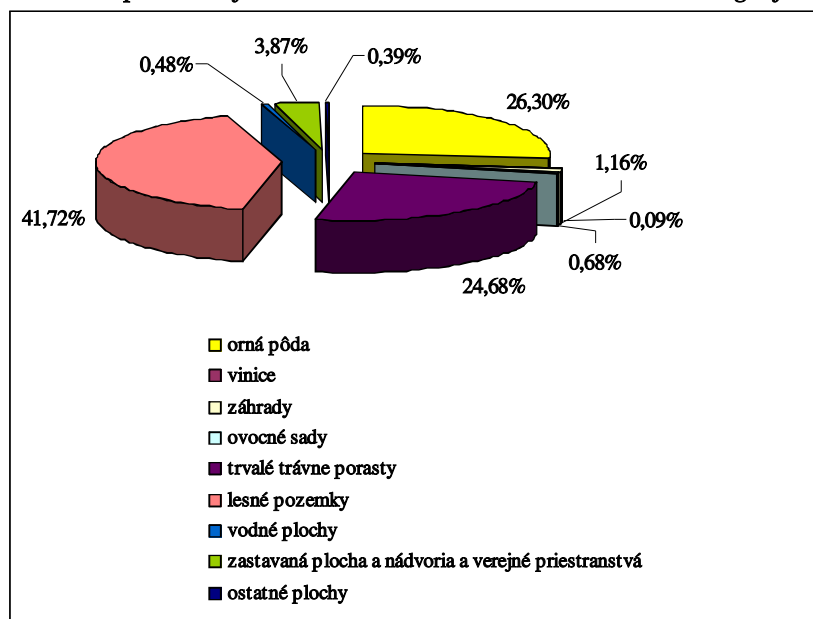
3. ANALÝZA ROZVOJOVÝCH FAKTOROV

3.1 Prírodné zdroje

Obec leží v západnej časti Cerovej vrchoviny, z čoho vyplýva, že terén je pomerne členitý. Nadmorská výška obce je 215 m n.m. Intravilán obce je prevažne rovinný, ale extravilán je viac kopcovitý. Z celkovej výmery katastra obce (1 033 ha) poľnohospodárska pôda predstavuje 550 ha, z toho 272 ha ornej pôdy. Lesná pôda predstavuje 431 ha a trvalé trávne porasty zaberajú 255 ha z celkovej výmery katastra. V katastri obce sa nenachádzajú žiadne chmelnice a vinice z celkovej výmery zaberajú iba jeden hektár (0,09%).

Štruktúra pôdneho fondu

graf 1

Zdroj: MIS ŠÚSR, 2001.

Značnú časť poľnohospodárskej pôdy užíva AGRO družstvo Rapovce a zvyšok obrábajú občania obce. Trvalé trávne porasty sú využívané na pasenie hovädzieho dobytku, ale vo väčšej miere sa tieto parcely kosia. Časť lesných pozemky je v užívaní Lesov SR so sídlom v Kriváni. Časť lesných pozemkov, ktoré vlastní obyvatelia obce spravuje lesná spoločnosť Nový Bán.

Tabuľka 1: Štruktúra využitia katastrálneho obce Lipovany

Štruktúra pôdneho fondu:	Výmera v ha	Podiel v %
Celková výmera katastra obce	1 033	100
Z toho: orná pôda	272	26,3
chmeľnice	0	0
vinice	1	0,09
záhrady	12	1,16
ovocné sady	7	0,68
trvalé trávne porasty	255	24,68
lesné pozemky	431	41,72
vodné plochy	5	0,48
zastavaná plocha a nádvoría a verejné priestranstvá	40	3,87
ostatné plochy	4	0,39

Zdroj: MIS ŠÚSR, 2001.

V katastri obce sa nachádza chránený prírodný útvar Lipovianske pieskovce a skamenelý strom. Náučná geologická lokalita Lipovianske pieskovce predstavuje jednu z najreprezentatívnejších ukážok vývoja mladotretihorných morských usadenín Cerovej vrchoviny. Sú to odkryté pieskovce posledného subtropického mora, ktoré pred 20 – 21 miliónmi rokov pokrývalo územie Cerovej vrchoviny. V nadloží lipovianskych pieskovcov, v hornej tretine profilu, sú odkryté čakánovské vrstvy. Sú to sivé až modrosivé prachovce a jemnozrnné pieskovce. Lipovianske pieskovce i čakánovské vrstvy spolu s jelšovskými zlepenkami a s jalovskými vrstvami tvoria najvyššiu časť mohutného pieskovcového súboru, ktorý sa nazýva filakovské súvrstvie.

Obrázok 1 Lipovianske pieskovce

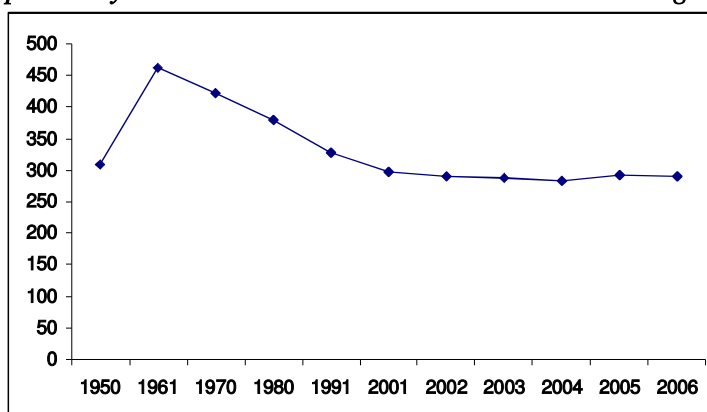
3.2 Obyvateľstvo

Obec Lipovany patrí k malým obciam. V súčasnosti v nej žije 291 obyvateľov. Obyvateľstvo je jedným z rozhodujúcich rozvojových faktorov obce Lipovany. Vývoj počtu obyvateľov v priebehu storočí mal kolísavú tendenciu. Túto skutočnosť ovplyvnila aj skutočnosť, že obec bola v minulosti zaradená medzi zánikové obce, čo znamenalo, že v obci bola stavebná uzávera. Od roku 1970 sa počet obyvateľov v obci neustále znižuje.

K výraznému poklesu došlo v 90-tych rokoch z dôvodu zhoršenia socio-ekonomických podmienok v obci. Zánikom pracovných príležitostí v poľnohospodárstve sa výrazne zvýšila nezamestnanosť v obci.

Zmena nastala až v roku 2005 kedy počet obyvateľov v porovnaní s rokom 2004 vzrástol o 100 obyvateľov. Avšak už v roku 2006 v porovnaní s rokom 2005 sa počet obyvateľov znížil o dvoch obyvateľov. Podľa výsledkov zo sčítania ľudu mala obec Lipovany v roku 2001 296 obyvateľov, z toho 142 mužov (47,97%) a 154 žien (52,03%).

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1950 - 2006 graf 2

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

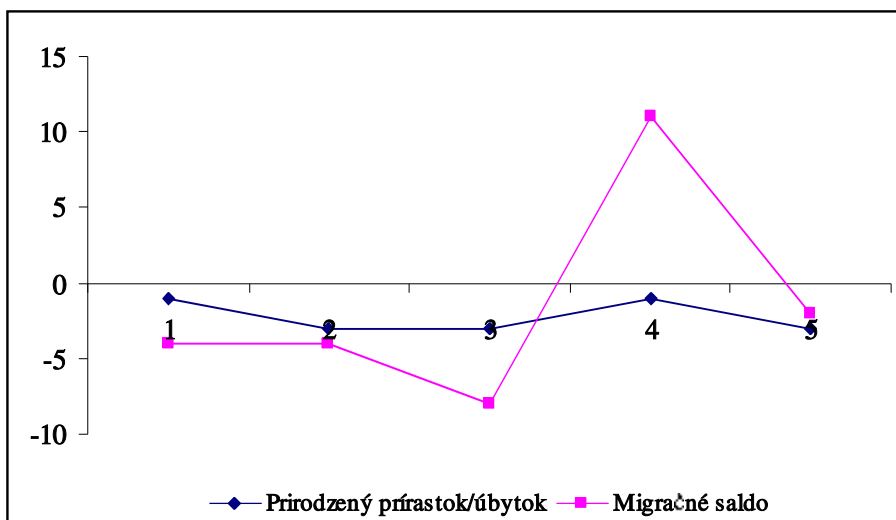
Vývoj obyvateľstva je podmienený prirodzeným prírastkom a migráciou obyvateľov. Štruktúra obyvateľstva obce poukazuje na stagnáciu vekovej štruktúry populácie. Tendencie vývoja prirodzeného prírastku to jednoznačne potvrdzujú. Prirodzený prírastok počas obdobia rokov 2002 až 2006 vykazoval záporné hodnoty, čo znamená, že viac ľudí v danom roku zomrelo ako sa narodilo.

Migrácia obyvateľstva je od roku 2001 veľmi rozkolísaná. Do roku 2004 migračné saldo dosahovalo záporné hodnoty, čo poukazuje na skutočnosť, že viac obyvateľov sa z obce odsťahovalo ako prisťahovalo. Zmena nastala až v roku 2005 kedy sa do obce postupne prisťahovávalo viac obyvateľov ako sa z nej odsťahovalo.

Tabuľka 2: Ukazovatele demografického vývoja v obci Lipovany v rokoch 2002 - 2006

Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvateľov	290	287	283	293	291
Prirodzený prírastok/úbytok	-1	-3	-3	-1	-3
Migračné saldo	-3	-1	-5	12	1

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, obecny úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Zvyšovanie životných nákladov a zvyšujúce sa psychické napätie v spoločnosti vedie obyvateľstvo k rozhodnutiam vyhľadávať kľudnejšie a lacnejšie prostredie pre svoje bývanie. Vyplýva to zo skutočnosti, že od roku 2005 sa do obce prisťahovávajú nielen obyvatelia, ktorí majú v obci vytvorené rodinné väzby a majetok, ale aj obyvatelia zo vzdialenejších miest a mladí ľudia. Blízkosť okresného mesta Lučenec a podpora rozvoja bývania v obci sú faktormi, ktoré môžu i v budúcnosti významne ovplyvniť záujem hlavne mladých ľudí hľadať si miesto na bývanie práve v tejto obci.

3.2.1 Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva sa v priebehu rokov 2001 až 2006 sa výrazne nezmenila. V obci prevláda obyvateľstvo v poproduktívnom veku v porovnaní s obyvateľstvom v predproduktívnom veku. Uvedená skutočnosť sa prejavila aj na indexe starnutia, ktorý sa zvyšoval. Avšak od roku 2005 sa začína postupne znižovať, čo naznačuje nárast predproduktívneho obyvateľstva.

Tabuľka 3: Veková štruktúra obyvateľov

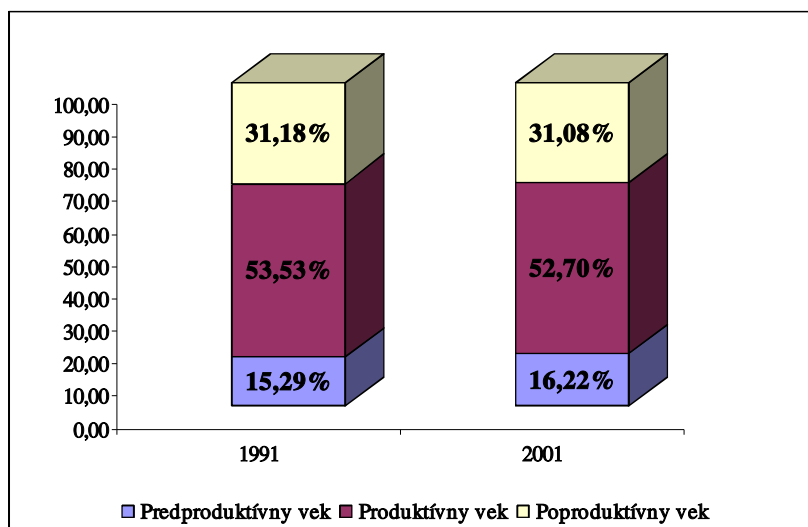
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Predproduktívny	48	49	43	46	52	53
Produktívny	156	155	147	161	167	168
Poproduktívny	92	86	97	76	74	70
Index starnutia	192	175	225	165	142	132

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, vlastné spracovanie

Uvedený pozitívny trend vo vývoji vekovej štruktúry obyvateľstva si môže obec udržať vtedy, ak pre obyvateľstvo vytvorí podmienky pre rastúci dopyt po sociálnych službách vytvorí priestor pre rozvoj podnikateľských aktivít a tiež podmienky pre využívanie voľného času (šport, kultúru).

Štruktúra obyvateľov podľa vekových kategórií 1991-2001

graf 4

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, obec Lipovany, vlastné spracovanie

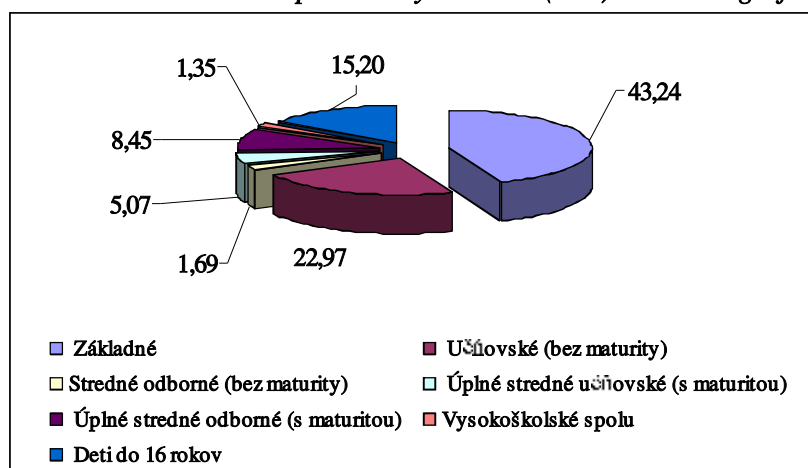
Veková štruktúra obyvateľov sa počas obdobia rokov 1991 až 2001 výraznejšie nemenila. Najväčší podiel tvorili obyvatelia v produktívnom veku (v roku 1991 – 53,53% a v roku 2001 – 52,70%). Pomerne vysoký podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku (v roku 1991 – 31,18% a v roku 2001 – 31,08%) poukazuje na starnutie obyvateľstva v obci a nízku mieru obnovy populácie. Takáto veková štruktúra v obci je charakteristická pre vidiecku populáciu na Slovensku, keď obnova generácií je pomalá a nestíha zabezpečovať prirodzenú reprodukciu obyvateľstva v obci. V produktívnej skupine prevláda mužská zložka populácie.

3.2.2 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva je dôležitou charakteristikou z hľadiska možností pre rozvoj trhu práce a pre hospodársku štruktúru obce. Vzdelanostná úroveň v obci je nepriaznivá.

V obci je vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním (43,24%) a veľmi nízky podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním (1,35%). Táto vzdelanostná štruktúra úzko súvisí aj s rozvojom ekonomickej štruktúry, kedy do polovice deväťdesiatych rokov najväčším zamestnávateľom pre obyvateľov bolo poľnohospodárstvo. Po roku 1989 došlo k prudkému znižovaniu nezamestnanosti práve v poľnohospodárstve, kde pracovalo najviac ľudí so základným resp. učňovským vzdelaním. Práve tieto kategórie obyvateľov majú v súčasnosti najväčšie problémy umiestniť sa na trhu práce čím môžu pôsobiť ako brzdiaci faktor pri celkovom ekonomickom rozvoji obce napr. pri umiestnení firiem so sofistikovaným výrobným programom.

Vzdelanostná štruktúra dospelého obyvateľstva (v %) graf 5

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, vlastné spracovanie

Vo vzdelanostnej štruktúre podľa pohlavia prevládajú ženy v kategóriách so základným vzdelaním a s úplným stredným vzdelaním s maturitou.

U mužov prevláda základné vzdelanie a učňovské vzdelanie bez maturity a viac mužov ako žien je aj vysokoškolsky vzdelaných.

3.2.3 Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Obyvateľstvo obce je z 98% tvorené obyvateľmi slovenskej národnosti. Okrem toho v obci žijú len 3 obyvatelia inej národnosti.

Z hľadiska príslušnosti ku konfesiám v obci prevláda rímskokatolícka cirkev (93,6%), pomerne vysoký je podiel obyvateľov (3,7%) sa prihlásilo k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. V obci je 2,36% obyvateľov bez vierovyznania.

3.2.4 Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

Obyvatelia obce Lipovany majú možnosť stretávať sa na kultúrnych a spoločenských podujatiach v kultúrnom dome. V obci sa nachádza aj knižnica. Obyvatelia obce majú možnosť športovo sa vyžiť aj na futbalovom ihrisku resp. pracovať v telovýchovnom spolku. Napriek uvedenej skutočnosti v obci absentuje činnosť združení resp. spolkov. Až 87, 38% respondentov z dotazníkového prieskumu nie je členom žiadnych združení resp. spolkov. Tí, ktorí uviedli, že sú členmi spolkov resp. združení najčastejšie uvádzali, že sú členmi cirkevnej rady, združenia Velické jazerá a telovýchovného spolku.

Členovia združení sa pri svojej práci stretávajú najčastejšie s nedostatkom finančných prostriedkov na financovanie vlastných aktivít, príp. na ich rozšírenie a nezaujmom mladej generácie o pokračovanie v ich aktivitách.

V budúcnosti plánujú intenzívnejšie motivovať mládež stať sa aktívnymi členmi združení, skvalitniť prácu členov, udržať činnosť združení v súčasnom rozsahu a vo vybraných prípadoch rozšíriť svoju aktivitu zapojením sa do regionálnych projektov napr. v rámci mikroregiónu Velické jazerá.

3.3 Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj

Ekonomickú štruktúru vytvárajú podnikateľské subjekty alokované v obci a ich zameranie. Podieľajú sa na tvorbe hrubého domáceho produktu, ponúkajú pracovné príležitosti a s tým súvisiace osobné dôchodky pre obyvateľstvo, prispievajú k rozvoju obce prostredníctvom miestnych daní. Sú teda hlavnou silou ekonomického rozvoja v obci.

Na ekonomickom rozvoji obce sa podieľa i miestna samospráva, predovšetkým vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania, ale i priamou podnikateľskou činnosťou.

3.3.1 Ekonomická štruktúra obce vytváraná súkromným sektorom

Podnikateľská aktivita v obci je veľmi slabá. Zo 168 obyvateľov v produktívnom veku žijúcich v obci, podnikateľskú činnosť vykonávajú 15 podnikatelia, z ktorých majú 2 pozastavenú činnosť (na 100 produktívnych obyvateľov len 8,9 podnikateľského subjektu).

Živnostenská činnosť podnikateľov sa zameriava prevažne na maloobchodnú resp. veľkoobchodnú činnosť, predajnú činnosť, sprostredkovateľskú činnosť, poradenskú príp. reklamnú činnosť. Medzi podnikateľskými subjektmi sú zastúpené aj remeselné činnosti a to predovšetkým električkárske práce, vodoinštalčné, murárske práce, montáž sadrokartónu,

zváračské, zámočnicke práce ako aj oprava cestných motorových vozidiel a poľnohospodárskych strojov.

Obec neregistruje samostatne hospodáriacich roľníkov V obci pôsobí Agrodružstvo Rapovce, ktoré obhospodaruje poľnohospodársku pôdu v obci. Obyvatelia, ktorí vlastnia poľnohospodársku pôdu pestujú plodiny a chovajú hospodárske zvieratá a hydinu len pre vlastnú potrebu.

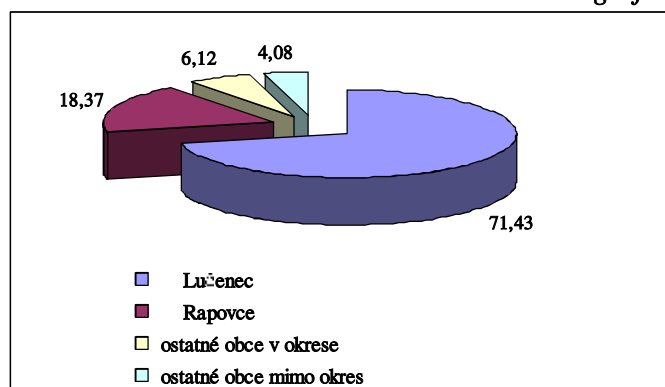
Lokalizáciu firiem drobných živnostníkov ovplyvnil najmä fakt, že majú v obci trvalé bydlisko. Podnikateľské subjekty, ktoré prevádzkujú svoju činnosť v obci uvádzajú, že miestna samospráva podporuje ich aktivitu prostredníctvom zvýhodnených podmienok pre podnikanie, konkrétne výhodným prenájmom obecných priestorov a spoluprácou založenou na dodávateľsko-odberateľských vzťahoch. Ich cieľom v budúcnosti je udržať firmu v súčasnom rozsahu.

3.3.2 Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Z ekonomického hľadiska má najväčší význam pre ďalší rozvoj obce ekonomicky aktívna zložka obyvateľstva, ktorú tvorí 126 obyvateľov obce (79,5% z celkového počtu obyvateľov). Z nich 49 odchádza každodenne do zamestnania. Štruktúru ekonomicky aktívneho obyvateľstva odchádzajúceho za prácou mimo obce uvádza graf č.6. Obyvatelia obce odchádzajú za prácou tak do sídiel v blízkom okolí, ako aj mimo regiónu.

Z celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva dochádza do zamestnania do mesta Lučenec - 35 obyvateľov, do obce Rapovce dochádzajú do zamestnania 9 obyvateľia, do ostatných obcí v rámci okresu dochádzajú 3 obyvateľia a 2 dochádzajú do zamestnania do obcí mimo okresu.

Dochádzka ekonomicky aktívneho obyvateľstva do zamestnania (v %)
graf 6

Zdroj: ŠÚ SR Bratislava, vlastné spracovanie

V obci je 7% miera nezamestnanosti, čo predstavuje 20 evidovaných nezamestnaných. Ide predovšetkým o občanov so základným vzdelaním, vyučených a absolventov SOU s maturitou.

3.3.3 Ekonomika miestnej samosprávy

Podmienky pre vplyv miestnej samosprávy na rozvoj obce určujú tri zásadné faktory:

1. disponibilné finančné prostriedky, ktoré má v príjmovej časti rozpočtu,
2. majetok obce, ktorý má vo vlastníctve,
3. kvalita samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o využití majetku a o finančných prostriedkoch.

Zo zákona o obecnom zriadení a z kompetenčného zákona vyplývajú obciam mnohé kompetencie, na realizáciu ktorých je potrebný rovnako majetok ako aj peniaze. Problémom je, že rozhodujúca časť činností, ktoré zabezpečuje obec pre obyvateľov či podnikateľov má charakter verejných úžitkov (miestne komunikácie, osvetlenie, kultúrne a športové aktivity, sociálna starostlivosť atď.), ktoré nie sú oceňované.

Obec teda nezískava späť do rozpočtu peniaze za náklady, ktoré sú spojené s výkonom jej kompetencií v plnom rozsahu, ale len z malej časti.

3.3.3.1 Finančné hospodárenie miestnej samosprávy

Finančné hospodárenie samosprávy charakterizuje rozpočet obce, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť a narábanie s disponibilnými finančnými prostriedkami. Okrem stálych príjmov, ktoré zabezpečujú obci dane a to tak miestne ako i podielové, sa na vlastných príjmoch podieľajú i miestne poplatky.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obci zvýšenie príjmov do bežného rozpočtu. . Nové prístupy k financovaniu obcí priniesli so sebou aj nové zásady do rozpočtového hospodárenia v podobe rozdelenia rozpočtu obce na bežný rozpočet, z ktorého obec financuje stále sa opakujúce výdaje obce spojené s kompetenciami ktoré jej ukladajú zákony a kapitálového rozpočtu, ktorého zdroje slúžia na investičnú činnosť. Ďalšou novou zásadou rozpočtového hospodárenia je zásada tvorby viacročných rozpočtov (3 roky).

Obec Lipovany uvedené zásady v rozpočtovom procese na roky 2007-2009 už akceptovala.

3.3.3.1.1 Bežný rozpočet

Príjmy bežného rozpočtu

V roku 2006 ročné príjmy bežného rozpočtu obce Lipovany predstavovali 1 310 tis., Sk, pričom daňová sila vyjadrená na jedného obyvateľa obce dosiahla úroveň 4 412,40,- Sk a ekonomická sila obce v ktorej boli započítané všetky príjmy obce dosiahla úroveň 4 501,70,- Sk na obyvateľa.

Vplyvom zmien v daňovom systéme najmä podielových daní, ktorý sa začal uplatňovať od 1.1.2005 sa cez podielovú daň z príjmov fyzických osôb zvýšili daňové príjmy obce v roku 2007 o 23 tis.,- Sk v porovnaní s rokom 2006.

Príjmy bežného rozpočtu obce Lipovany za obdobie rokov 2006 – 2007 (v tis. Sk)

tabuľka 4

Klasifikácia príjmov	2006	2007*
100 Daňové príjmy spolu	1 284	1 306
z toho výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	943	966
dane z nehnuteľností	257	258
špecifické dane	14	12
odvoz TKO	70	70
200 Nedaňové príjmy spolu	21	13
z toho z využívania majetku	10	5
administratívne poplatky	4	4
iné nedaňové príjmy	7	4
300 Granty a transfery	5	5
Z toho dotácie	0	0
ostatné transfery	5	5
Bežné príjmy spolu	1 310	1 324
Daňová sila obce (v Sk)	4 412,40	-
Ekonomická sila obce (v Sk)	4 501,70	-

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie, * - schválený návrh rozpočtu na rok 2007

Návrh príjmov bežného rozpočtu bol urobený indexovou metódou nie metódou programového rozpočtovania, pretože obec doposiaľ nemala spracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Po schválení rozvojového programu obce by obecné zastupiteľstvo malo prehodnotiť trojročný rozpočet a korigovať ho vo väzbe na časovú realizáciu v rozvojovom programe schválených projektov, ktoré hodlá realizovať.

Zo štruktúry príjmov bežného rozpočtu z roku 2006 vyplýva:

- rozhodujúcu časť príjmov tvoria **daňové príjmy**, ktorých podiel na celkových príjmoch bol v roku 2006 až 98 %-ný.

Daňové príjmy sú stálymi príjmami v rozpočte obce s ktorými (ak sa nezmenia podmienky ich tvorby a rozdeľovania) môže obec každoročne počítať.

Je to predovšetkým **podielová daň** plynúca zo štátneho rozpočtu ako podiel obciam dane z príjmu fyzických osôb. Reálny nárast tejto dane bude závisieť od toho, či sa na úrovni štátu zmenia kritériá jej rozdeľovania do obcí, ako aj od vývoja počtu a štruktúry obyvateľstva žijúceho v obci. Nárast tejto dane môže obec teda ovplyvniť len cez nárast počtu obyvateľov.

Daň z nehnuteľností, ktorá má tri súčasti (z pôdy, zo stavieb, z bytových a nebytových priestorov) zabezpečila obci v roku 2006 príjem vo výške 257 tis.,- Sk, čo tvorilo 19,6% z celkového rozpočtu. Táto daň je tým typom dane, ktorej výšku môže obecné zastupiteľstvo ovplyvniť cez stanovenie výšky sadzieb za jednotku plochy a výmery a tým si zabezpečiť vyššie príjmy do rozpočtu obce.

V schválenom rozpočte na rok 2007 obec počíta len z miernym nárastom vo všetkých súčastiach tejto dane.

Šancu pre zvyšovanie príjmov má zastupiteľstvo predovšetkým cez **zvyšovanie dane z pôdy pre právnické osoby**, ktoré obhospodarujú poľnohospodársku pôdu v katastrálnom území obce, zaisťujú životné prostredie. Pre významnejšie zvýšenie dane z pôdy pre právnické osoby hovorí aj skutočnosť, že užívatelia poľnohospodárskej pôdy dostávajú na 1 ha poľnohospodárskej pôdy nemalé priame platby z EU. Obec by tak mohla odčerpať časť týchto prostriedkov EU do svojho rozpočtu zvýšením tejto dane pre právnické osoby.

Do daňových príjmov sa začleňujú aj **špecifické dane**, ktoré v obci tvorí daň za psov, daň za nevýherné hracie prístroje a za využívanie verejného priestranstva. Tieto dane tvoria len nepatrnú časť bežného rozpočtu – 1,07%.

- Súčasťou bežného rozpočtu sú aj **poplatky za komunálny odpad a drobné stavebné odpady**, ktoré v roku 2006 dosahovali výšku 70 tis. Sk, čo predstavovalo 5,34% podiel na celkových príjmoch obce. Vo viacročnom rozpočte obec nepočíta so zvyšovaním uvedeného poplatku.
- **Nedaňové príjmy tvorili v roku 2006 1,60% podiel z celkových príjmov a boli vytvárané príjmami z podnikania a z vlastníctva majetku**, ktoré obci plynú z prenajatých budov, priestorov, objektov ako aj prostriedkov.

Túto skupinu príjmov tvoria aj **administratívne poplatky za služby**, ktoré občanom a podnikateľom poskytuje obec. Celkový príjem týchto poplatkov v roku 2006 dosiahol 4 tis. Sk.

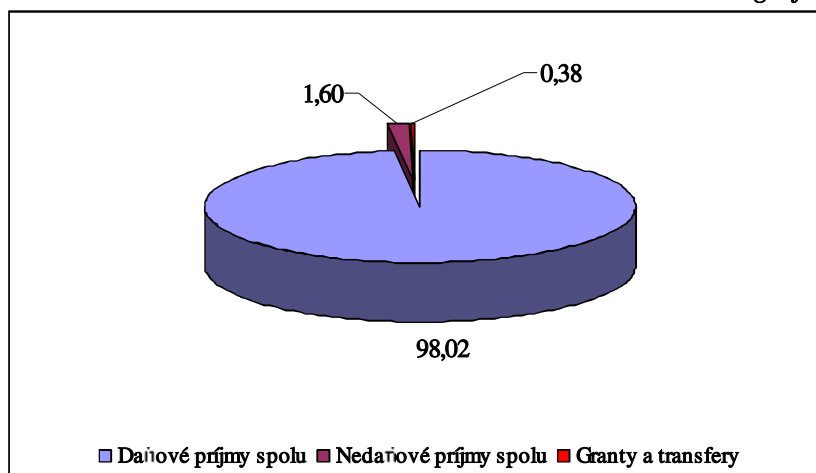
Do skupiny nedaňových príjmov sa zaraďujú aj iné nedaňové príjmy. Tieto príjmy nie sú pravidelné a tvoria len malú časť príjmov.

- **Granty a transfery** sú tvorené transfermi na stavebný zákon, ktoré v roku 2006 dosiahli 5 tis. Sk. Obci sa síce zatiaľ nepodarilo získať granty zo štrukturálnych fondov EÚ.

Popri daňových príjmoch, konkrétne dane z nehnuteľností môžu byť granty ďalším reálnym zdrojom pre zvyšovanie finančných prostriedkov, ktorými si obec môže zabezpečiť aj investične náročnejší rozvoj.

Štruktúra príjmov bežného rozpočtu v roku 2006 (v %)

graf 7

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Výdavky bežného rozpočtu

V rozpočtovom hospodárení platí zásada vyrovnanosti bežného rozpočtu, t.j. bežné výdavky nemôžu prekročiť príjmy, ktoré obec má za rok.. Túto zásadu obec Lipovany rešpektovala v roku 2006 a rešpektuje aj v návrhu rozpočtu na roky 2007-2009.

Rovnako ako v príjmovej oblasti tak aj vo výdavkoch sú plánované výdavky indexovou metódou nie vo väzbe na rozvojové programy.

Výdavky bežného rozpočtu sa viažu na originálne kompetencie miestnej samosprávy, ktoré obci plynú zo zákona. Je však vecou starostu a obecného zastupiteľstva, ktoré úlohy bude pre rozvoj obce a zabezpečenie kvality života jej obyvateľov prioritizovať. Výdavky bežného rozpočtu charakterizujú aj smerovanie miestnej samosprávy v rozvojovom procese a sú rozčleňované podľa funkčnej klasifikácie uvedenej v tabuľke 4.

Tak, ako v rozhodujúcej väčšine malých obcí aj v obci Lipovany rozhodujúca časť príjmov ide na **činnosť obecného úradu**, samosprávnych orgánov a plnením administratívnych úloh súvisiacich so samosprávnou činnosťou.

Výdavky bežného rozpočtu obce Lipovany za obdobie rokov 2006 – 2007 (v tis. Sk)

tabuľka 5

Funkčná klasifikácia výdavkov	2006	2007*
1 Výdavky miestnej správy 01	953	970
3 Verejný poriadok (požiarna ochrana) a bezpečnosť 03	0	0
4 Ekonomická oblasť 04	5	40
5 Ochrana životného prostredia 05	89	93
6 Bývanie a občianska vybavenosť 06	83	91
7 Zdravotníctvo 07	0	0
8 Rekreačia, kultúra, náboženstvo 08	163	118
9 Vzdelávanie 09	10	5
10 Sociálne zabezpečenie 10	7	7
Výdavky spolu	1 310	1 324

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie, * - schválený návrh rozpočtu na rok 2007

V roku 2006 výdavky v rámci bežného rozpočtu dosiahli 1 310 tis. Sk. **Výdavky miestnej správy** v roku 2006 predstavovali 953 tis. Sk, čo predstavovalo 72,75% z celkových výdavkov. Výdavky konkrétne súviseli so mzdami a odmenami orgánov samosprávy, príspevkami do poisťovní, cestovnými náhradami, spotrebovaným materiálom, energiou, telekomunikačnými službami údržbou prístrojov, špecifickými službami /auditu/. Do týchto výdavkov sa zaraďujú aj príspevky spoločným úradovniam.

Obec v roku 2006 nerealizovala žiadne výdavky spojené s činnosťou súvisiacou s **požiarnou ochranou** a jej zabezpečovaním.

Do kategórie výdavkov v rámci ekonomickej oblasti v roku 2006 bola zaradená oblasť zimnej údržby miestnych komunikácií v celkovej výške 5 tis. Sk čo predstavovalo 0,38% z celkových výdavkov.

Výdavky skupiny 5 Ochrana životného prostredia, ktoré súvisia s **nakladaním s odpadmi a údržbou zelene** predstavovali v roku 2006 89 tis. Sk a tvorili 6,79 % z celkových výdavkov.

Obec Lipovany nemala v roku 2006 výdavky spojené so **zdravotníctvom**.

Obec vydáva časť finančných prostriedkov aj na **rekreačné a športové služby**, na **kultúrne služby**, na vysielanie mestského rozhlasu ako aj na **náboženské služby**. V roku

2006 predstavovala uvedená kategória výdavkov výšku 163 tis. Sk, čo predstavovalo 12,44% z celkových výdavkov.

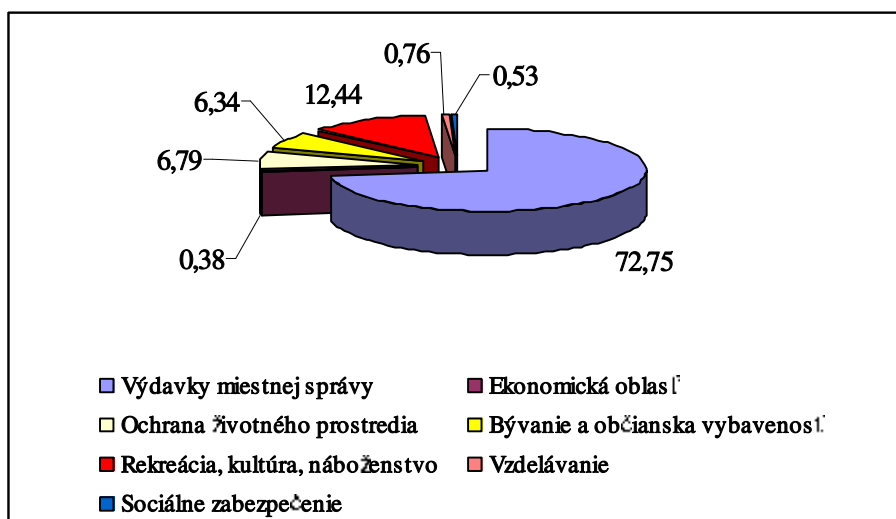
V roku 2006 obec na školenie svojich pracovníkov vydala v roku 10 tis. Sk, čo predstavovalo 0,76% z celkových výdavkov.

Výdavky skupiny 10 **Sociálne zabezpečenie a sociálne služby** tvorili v roku 2006 7 tis. Sk (0,53% z celkových výdavkov rozpočtu), ktoré súviseli so zabezpečovaním starostlivosti o starších občanov na nákup potravín.

V roku 2006 najväčší podiel z celkových výdavkov tvorili výdavky miestnej samosprávy (72,75%) a výdavky na rekreáciu, kultúru a náboženstvo, ktoré predstavovali 12,44% z celkových výdavkov bežného rozpočtu.

Štruktúra výdavkov bežného rozpočtu v roku 2006 (v %)

graf 8

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

3.3.3.1.2 Kapitálový rozpočet

V roku 2006 kapitálové príjmy predstavoval kapitálový transfer zo štátneho rozpočtu, ktorý obec v plnej výške použila v rámci kapitálových výdavkov na skrášenie verejných priestranstiev v obci. V roku 2007 nemala obec naplánovaný kapitálový rozpočet.

Kapitálový rozpočet obce Lipovany za obdobie rokov 2006 – 2007 (v tis. Sk)

tabuľka 6

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2006	2007*
Kapitálové príjmy spolu	200	0
Kapitálové výdavky spolu	200	0

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie, * - schválený návrh rozpočtu na rok 2007

Z rekapitulácie rozpočtového hospodárenia obce Lipovany vyplýva nasledovné:

- obec mala v rokoch 2006 aj 2007 bežný rozpočet vyrovnaný, čo znamená, že príjmy sa rovnali výdavkom.
- v roku 2007 obec nepočítala s príjmami ani výdavkami kapitálového rozpočtu. Zdroje, ktoré obec získala zo štátneho rozpočtu použila v roku 2006 na skrášlenie verejných priestranstiev v obci.
- z uvedenej rekapitulácie vyplýva, že obec aj v roku 2006 aj 2007 uplatňuje rovnakú finančnú politiku (snaží sa zabezpečovať každoročne vyrovnaný bežný rozpočet) a zdroje bežného rozpočtu obec využíva na zabezpečenie samosprávnych funkcií a zabezpečenie verejno-prospešných služieb.

*Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce Lipovany za obdobie rokov
2006 – 2007 (v tis. Sk)*

tabuľka 7

ROZPOČTY	2006	2007*
Bežné príjmy spolu	1 310	1 324
Bežné výdavky spolu	1 310	1 324
Kapitálové príjmy spolu	200	0
Kapitálové výdavky spolu	200	0
Finančné operácie (mimorozpočtové fondy)	0	0

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie, * - schválený návrh rozpočtu na rok 2007

Príjmy obce Lipovany postačujú pokryť základné kompetencie v obmedzenej miere. Na ďalšie rozvojové programy obec objektívne nemá dosti vlastných zdrojov.

Z analýzy finančného hospodárenia vyplynulo, že miestna samospráva by mala venovať väčšiu pozornosť racionalizácii výdavkov spojených s činnosťou obecného úradu, ktorého výdaje sa zvyšujú na úkor zabezpečenia ostatných činností vyplývajúcich z kompetencií samosprávy.

3.3.3.2 Disponibilný obecný majetok a jeho využitie

Obec Lipovany disponovala k 31.12.2006 s majetkom v celkovej hodnote 4 391 tis. Sk. Majetková sila obce predstavovala v prepočte na obyvateľa 15 089,34 Sk.

Hodnota a štruktúra majetku obce Lipovany v roku 2006 (v tis. Sk)

tabuľka 8

MAJETOK	HODNOTA	ŠTRUKTÚRA v %
1. Neobežný majetok spolu (A+B+C)	4 070	92,69
z toho		
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	0	0
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	2 335	57,37
z toho		
Pozemky	104	4,45
Stavby	864	37
drobný dlhodobý hmotný majetok	0	0
C. Dlhodobý finančný majetok	1 735	42,63
2. Obežný majetok	321	7,31
Majetok spolu (1+2)	4 391	100
Majetková sila obce (v Sk)	15 089,34	-

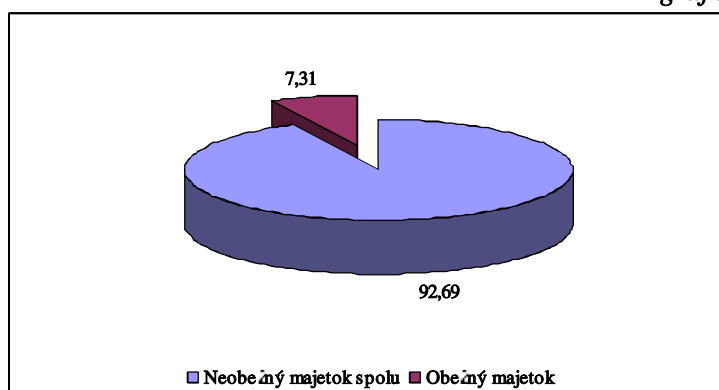
Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Dlhodobý hmotný majetok tvorí 57,37 % z celkovej hodnoty majetku obce. Z jeho vecnej štruktúry vyplýva, že z danej kategórie najväčší podiel tvoria stavby (37% z celkovej hodnoty majetku). Obec je vlastníkom:

- Kultúrneho domu
- Budovy školy
- Garáže pri autobusovej zástavke
- Budovy požiarnej zbrojnice

Štruktúra majetku obce k 31.12.2006 v %

graf 9

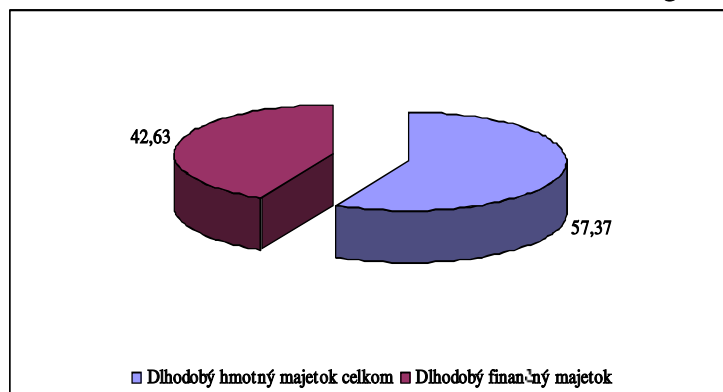
Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Z celkovej hodnoty majetku (4 391 tis. Sk) väčší podiel tvorí neobežný majetok, ktorý predstavuje 92,69% a obežný majetok tvorí iba 7,31% podiel.

Z analýzy štruktúry dlhodobého hmotného majetku vyplýva, že najväčší podiel tvoria stavby (37%) a v menšej miere pozemky, ktoré predstavujú 4,45% podiel.

Štruktúra neobežného majetku obce k 31.12.2006 v %

graf 10

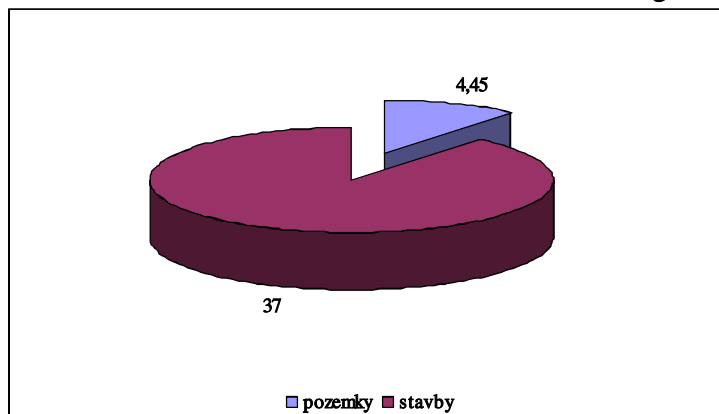

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Z grafu 10 vyplýva, že z celkovej štruktúry neobežného majetku najväčší podiel tvorí dlhodobý hmotný majetok (57,37%) a dlhodobý finančný majetok (42,63%).

Štruktúra dlhodobého hmotného majetku obce k 31.12.2006 (% podiel)

graf 11

Zdroj: Obecný úrad Lipovany, vlastné spracovanie

Dlhodobý finančný majetok bol v roku 2006 tvorený len ostatným dlhodobým finančným majetkom.

Obežný majetok v roku 2006 tvoril 7,31% z celkovej hodnoty majetku a bol tvorený zásobami (6 tis. Sk), pohľadávkami (147 tis. Sk), finančnými prostriedkami na základnom bežnom účte (1 tis. Sk) ako finančnými prostriedkami na bežnom účte peňažných fondov obcí (74 tis. Sk) ako aj na ostatných bežných účtoch (14 tis. Sk).

Zo štruktúry majetku tiež vyplýva, že obec vlastní pozemky ktoré by mohla ponúknuť, alebo využiť na bytovú výstavbu.

Z analýzy vecnej štruktúry majetku obce vyplýva:

- obec vlastní majetok, ktorý by jej mohol slúžiť ako zdroj príjmov cez jeho využitie na podnikateľskú činnosť (napr. kultúrny dom),
- vlastní pozemky, ktoré by mohli byť využité pre rozvoj bytového fondu či pre rozvoj podnikateľských aktivít,
- má k dispozícii priestory, ktoré môže využívať na činnosť záujmových združení a na kultúrno – spoločenské podujatia pre obyvateľov obce.

3.4 Sociálna infraštruktúra obce

3.4.1 Domový a bytový fond

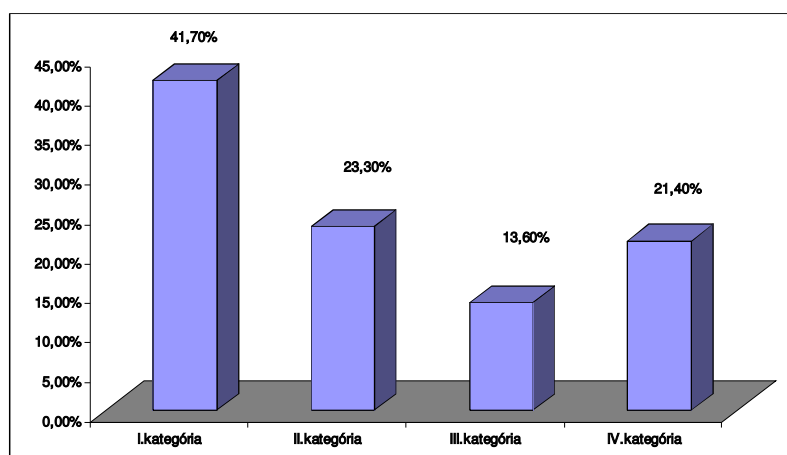
Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplnenia jej obytnej funkcie. Obytná funkcia obce Lipovany je základnou funkciou tejto obce.

V obci je celkom 116 domov a bytov, z toho trvalo obývaných je 89. V obci sú prevažne rodinné domy, ale aj jedna 2 – bytovka a jedna 6 – bytovka. Neobývaných domov v obci je 25, pričom hlavným dôvodom je ich nespôsobilosť na bývanie, ich používanie na rekreačné účely alebo sú ešte predmetom dedičského konania.

Väčšina domov je prízemných s 1 – 2 nadzemnými podlažiami (77,2% z celkového počtu domov). Kvalitatívne ukazovatele úrovne bývania charakterizujú domový a bytový fond pomerne dobre. Na 1 byt pripadá v priemere 55,3m² obytnej plochy a na osobu pripadá v priemere 19,2 m² obytnej plochy. Priemerný vek domov je 42 rokov.

Jednotlivé kategórie bytového fondu v obci

graf 12

Zdroj: SODB 2001, vlastné spracovanie

V obci prevládajú byty a domy I. kategórie (41,7% z celkového počtu) a druhou najsilnejšou kategóriou sú byty II. kategórie (23,30% z celkového počtu). Najviac domov bolo postavených v obci v období rokov 1946 – 1970 (56,14% z celkového počtu).

V obci je na plyn napojený iba jeden trvalo obývaný byt z celkového počtu, vodovodom je vybavených 80,58 % trvalo obývaných bytov, na žumpu, septik je napojených 57,28 % trvalo obývaných domov.

Splachovacím záchodom je vybavených 60,19 % bytov, ústredné kúrenie má zavedené 49,51 % bytov. Vybavenosť bytov kúpeľňou resp. sprchovacím kútom dosahuje úroveň 77,6%.

3.4.2 Školstvo

V obci sa nenachádza ani materská ani základná škola, napriek tomu, že v majetku obce sa nachádza budova školy. Deti v predškolskom a školskom veku navštevujú materské a základné školy v Lučenci.

3.4.3 Zdravotníctvo

Obyvatelia obce dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do obce Rapovce prípadne do okresného mesta Lučenec, nakoľko v obci nie je žiadne zdravotné stredisko, ani lekáreň.

3.4.4 Sociálna starostlivosť

Obec neposkytuje sociálnu starostlivosť pre občanov v poproduktívnom veku vo forme opatrovateľskej služby a nezabezpečuje pre nich ani obеды.

V oblasti starostlivosti o prestárlych a osamele žijúcich občanov sa žiada vytvoriť v obci penzión, aby títo občania mohli v pokoji a bez väčších problémov dožiť svoj vek v mieste kde strávili väčšinu svojho života. Riešením by mohlo byť vyčlenenie staršieho domu v obci, prípadne nevyužívaná budova školy a ich následná rekonštrukcia pre tento účel.

3.4.5 Služby obyvateľstvu

V obci sa nachádza predajňa JEDNOTY, ktorá ponúka potraviny, ale aj rozličný tovar a pohostinstvo. Na kultúrno-spoločenské akcie slúži kultúrny dom. V obci je jeden katolícky kostol. V obci sa nachádza aj dom smútku.

Obec nemá vlastnú poštu, patrí k dodávacej pošte Rapovce. Denne poštovní doručovatelia donášajú tlačoviny ako aj dôchodky pre občanov obce.

Z analýzy sociálnej infraštruktúry vyplynulo, že:

- ide o kludné, čisté prostredie, blízko okresného mesta s nekompletne vybudovanou technickou infraštruktúrou
- obec má predpoklady aby slúžila ako bytové zázemie Lučenca
- obec nevlastní a ani neprevádzkuje materskú ani základnú školu,
- je potrebné rozšíriť maloobchodnú sieť predajní s rôznym zameraním.

3.5 Technická infraštruktúra

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

Obec Lipovany nemá komplexne vybudovanú technickú infraštruktúru.

3.5.1 Cestná sieť a dopravné systémy

Obec Lipovany je napojená len na cesty II. triedy. S mestom Lučenec a vidieckymi sídlami je obec spojená autobusovou dopravou a osobnou dopravou. V centre obce je jedna autobusová zástavka. Frekvencia spojov je v súčasnosti postačujúca. Obcou neprechádza železnica. V súčasnosti má obec vybudovaných 6 km miestnych komunikácií.

3.5.2 Vodné hospodárstvo

Obec Lipovany nemá komplexne dobudované vodné hospodárstvo. V obci nie je vybudovaná kanalizácia, obyvatelia obce majú vlastné žumpy, resp. septiky. Obec nemá vybudovaný ani vodovod, obyvatelia majú vlastné studne. Obec nie je napojená a ani nemá vybudovanú ČOV.

3.5.3 Energetické hospodárstvo

Energetické hospodárstvo v obci tvoria elektrické rozvodné siete a plynofikácia.

a) Energetické siete

Elektrické siete v dĺžke 6 000 m sú vybudované pozdĺž všetkých miestnych komunikácií. Náklady na prevádzku sú značné vysoké. Celkový príkon elektrickej energie do obce je dostatočným pre potreby obyvateľov i súčasného hospodárskeho rozvoja. Elektrické siete a príkon elektrickej energie nebude obmedzujúcim faktorom rozvoja ani do budúcnosti.

b) Plynofikácia

Obec nie je plynofikovaná, nakoľko medzi obcou Lipovany a susednou obcou Mučín (kde je už plynovod potiahnutý), je osada Mučín – Telka, ktorá patrí obci Mučín a v tejto časti ešte nie je plyn zavedený. Z uvedeného dôvodu prevažuje v obci vykurovanie pevným palivom (drevo, uhlie) a v menšej miere majú domácnosti elektrické vykurovanie.

3.5.4 Telekomunikácie

V obci je inštalovaná telefónna ústredňa spoločnosti T-Com ktorá je prostredníctvom bezdrôtového pripojenia spojená s digitálnou ústredňou v obci Mučín. Celé územie obce pokrýva mobilný operátor ORANGE. Internet je dostupný prostredníctvom ORANGE na úrovni signálu EDGE a GPRS.

3.5.5 Odpadové hospodárstvo

Odpadové hospodárstvo je v obci Lipovany riešené spôsobom, ktorý uplatňuje väčšina obcí. Tuhý komunálny odpad obyvatelia vkladajú do kuka – nádob alebo do plastových vriec. Pravidelný zvoz tuhého komunálneho odpadu zabezpečuje pre obec firma MEPOS Lučenec dvakrát do mesiaca. Obec dva krát v roku sprostredkúva zber železného odpadu ako aj nebezpečného odpadu od občanov obce. A zapája sa do projektu triedenia komunálneho odpadu v spolupráci s firmou MEPOS Lučenec.

3.6 Postoje a názory obyvateľov obce na život a dianie v obci a perspektívy jej ďalšieho vývoja

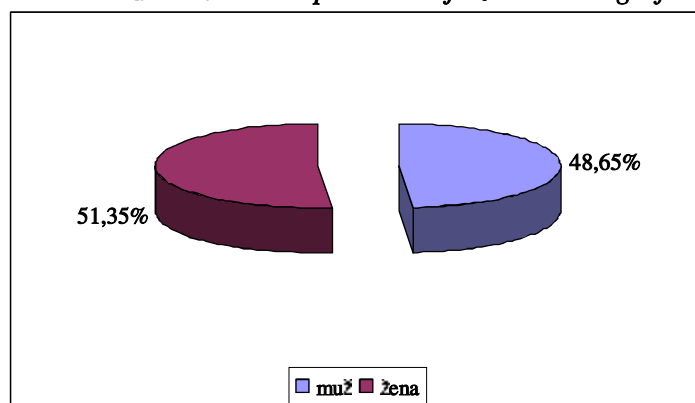
Súčasťou socio-ekonomického prieskumu v obci Lipovany sa realizoval dotazníkový prieskum medzi miestnym obyvateľstvom. Cieľom bolo zistiť ako vnímajú obyvatelia obce podmienky pre život a bývanie, ktoré poskytuje obec, poznať ich postoj k rozvojovým aktivitám v obci a následným zapájaním sa do verejného diania. Dotazník bol tematicky rozčlenený na štyri časti. Prvá časť skúmala obec ako miesto bývania, druhá časť bola zameraná na obec ako sociálny priestor, tretia časť bola venovaná obci a jej rozvoju a štvrtá

časť obsahovala informácie o respondentoch. Do dotazníkového prieskumu bolo zapojených 37 obyvateľov, pričom sa späť vrátilo 37 riadne vyplnených dotazníkov. Celková návratnosť tak predstavuje 100 %.

1. Štruktúra respondovanej vzorky

Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo celkom 37 obyvateľov obce, čo predstavuje podiel 12,72 % z celkovej populácie v obci. Podiel mužov a žien korešpondoval s pohlavnou štruktúrou v Lipovanoch: zastúpenie mužov 51 % a žien 48 %. V respondovanej vzorke populácie boli zastúpené všetky vekové kategórie. Graf 1 prezentuje zastúpenie jednotlivých vekových skupín v štruktúre respondentov kategorizovaných aj podľa pohlavia.

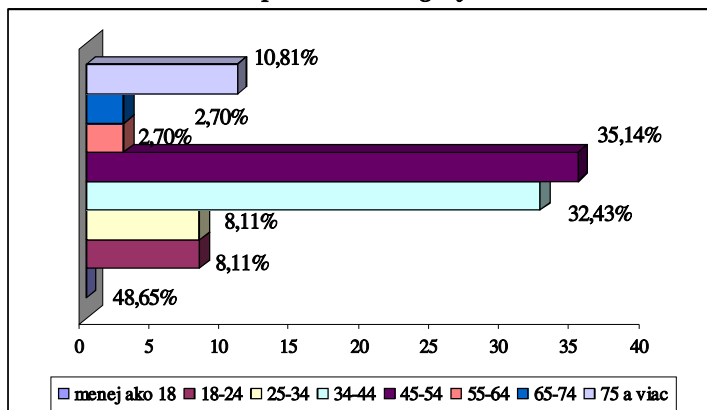
Podiel mužov a žien v respondovanej vzorke graf 13

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Najpočetnejšie zastúpenou vekovou skupinou bola produktívna zložka populácie, kde dominovala veková kategória 45 – 54 ročných (predstavovali z celkového počtu respondovaných 13 obyvateľov).

Veková štruktúra respondentov graf 14

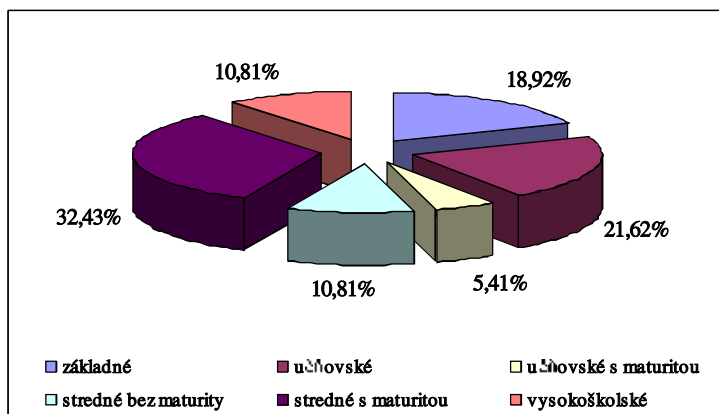

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Vo vzdelanostnej štruktúre respondentov boli zastúpené všetky vzdelanostné kategórie. Dominujúci podiel mali obyvatelia so stredoškolským vzdelaním s maturitou (32,43%) a učňovským vzdelaním (21,62%). Podrobnejšiu štruktúru respondentov podľa dosiahnutého vzdelania dokumentuje graf 15. Počet obyvateľov so základným vzdelaním dosahuje 18,92 %.

Vzdelanostná štruktúra respondentov

graf 15

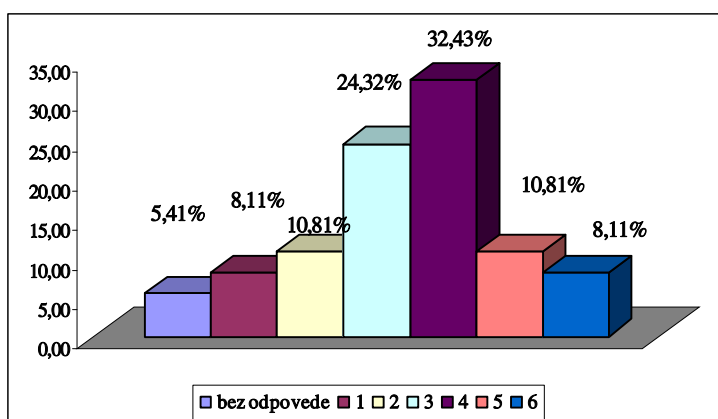

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V obci prevládajú v najväčšej miere štvorčlenné domácnosti (32,43%) a trojčlenné domácnosti (24,32%). Rovnakým podielom sú zastúpené šesťčlenné rodiny (8,11%) a jednočlenné rodiny (8,11%).

Počet členov v domácnosti

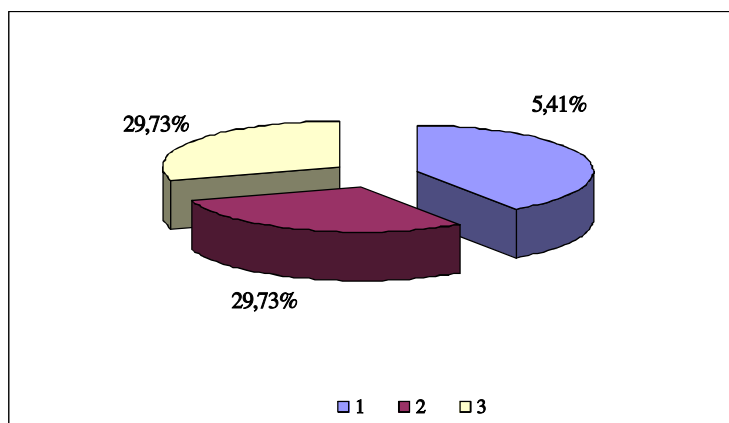
graf 16

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Pre ďalší rozvoj obce je dôležitá prirodzená obnova pracovných síl, čo sa dá zabezpečiť vytváraním podmienok pre mladých ľudí aby zotrvali v obci a zakladali si rodiny. Čiastočne na to poukazuje aj graf 17, kde sú rovnakým podielom zastúpené rodiny s 2 a 3 deťmi do veku 18 rokov (29,73%).

Počet detí v domácnosti do veku 18 rokov graf 17

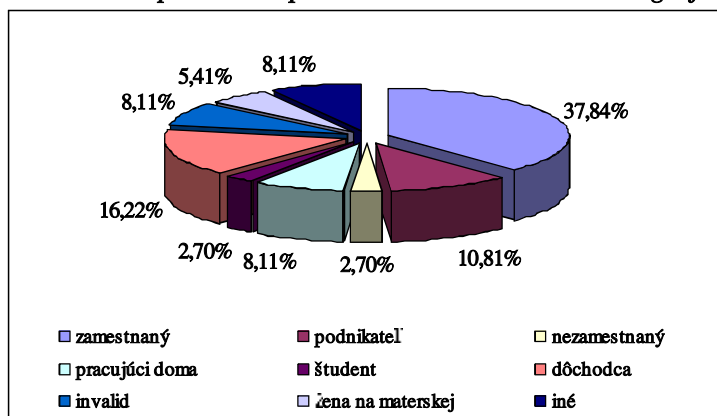

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Vzdelanostná štruktúra odráža hospodársku základňu obce a jej širšieho okolia, ako aj dopyt po práci v danom regióne. Hospodárska základňa regiónu je charakteristická poľnohospodárskou výrobou a priemyselnou činnosťou, čo sa odzrkadľuje aj v štruktúre zamestnanosti respondentov. Z grafu 18 vyplýva, že najväčšie percento respondentov je zamestnaných (37,84%), druhú skupinu tvoria dôchodcovia (16,22%). Podnikatelia predstavujú 10,81% podiel a čo je pozitívom iba 2,70% respondentov je nezamestnaných.

Uvedené ekonomické statusy úzko súvisia so zamestnaním respondentov.

Ekonomická pozícia respondentov graf 18

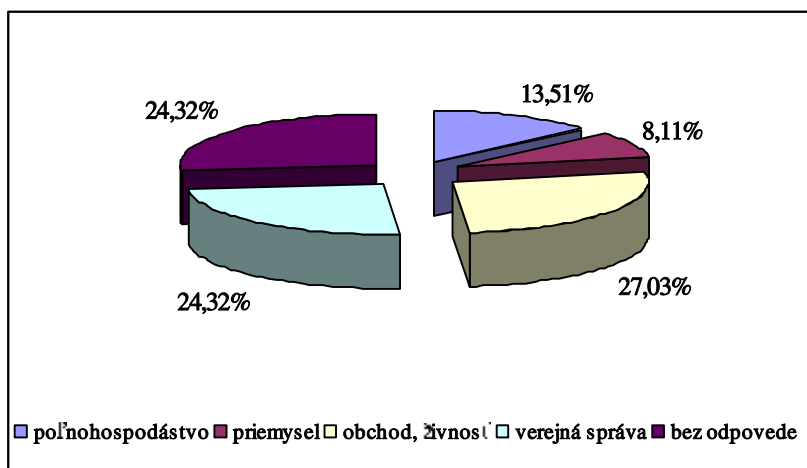

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Z grafu 19 vyplýva, že v poľnohospodárstve pracuje 13,51% respondentov. V priemysle pracuje 8,11 % respondentov s prevahou mužskej zložky populácie. Výraznejšie zastúpenie žien pozorujeme najmä v kategóriách obchod, živnosti a súkromné služby. 27,03 % respondentov (počtom 10) neoznačilo ani jednu z ponúkaných možností (vzor dotazníka je uvedený v prílohe 1). A 10 respondentov (27,03 %) pracuje vo verejnej správe.

Hlavné zamestnanie respondentov

graf 19

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

S hlavným zamestnaním respondentov úzko súvisí aj profesné zaradenie. Z prieskumu vyplynulo, že až 21 respondentov (56,76%) pracuje prevažne manuálne.

tabuľka 9

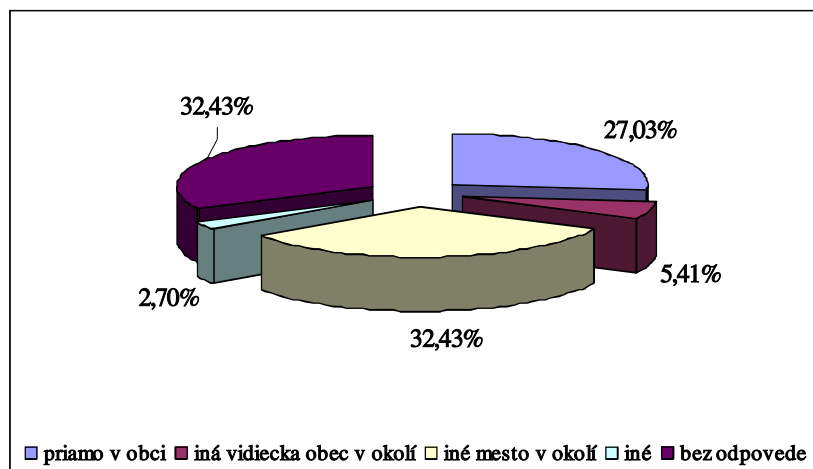
	počet	%
prevaha duševnej práce	8	21,62
prevaha manuálnej práce	21	56,76
bez odpovede	8	21,62
Spolu	37	100,00

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Priamo v obci pracuje len 10 respondentov (t.j. 27,03 %), 2 respondenti pracujú v inej obci v okolí a 12 respondentov dochádza do práce do Lučenca. Na túto otázku však až 10 respondentov neodpovedalo.

Miesto pracoviska respondentov

graf 20

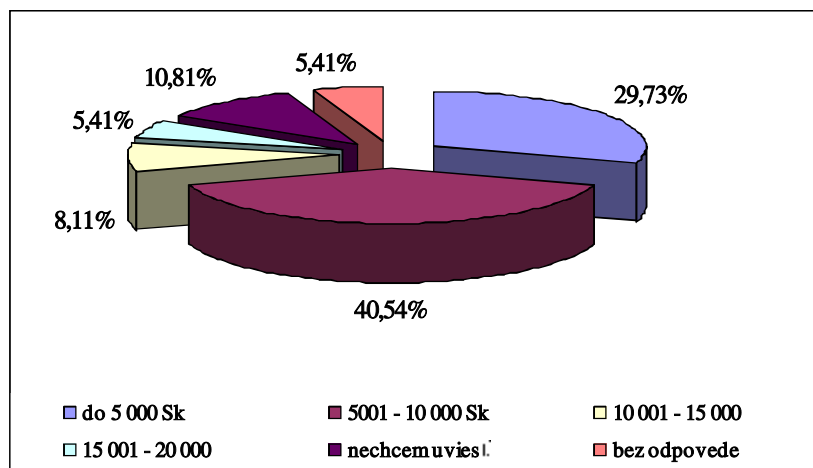

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Priemerný príjem na jedného člena domácnosti sa pohybuje v rozpätí od 5 001 do 10 000 Sk (40,54%) a až 11 respondentov (29,73%) uviedlo, že ich priemerný príjem na jedného člena domácnosti sa pohybuje do 5 000 Sk.

Priemerný príjem na jedného člena domácnosti

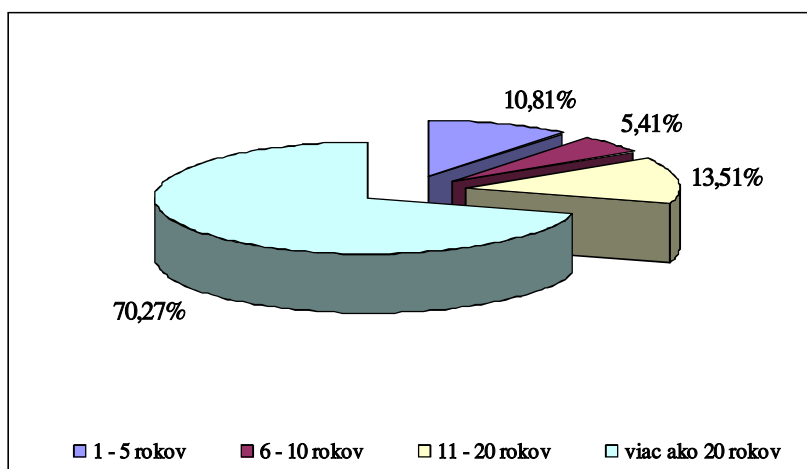
graf 21

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

2. Obec ako miesto bývania

Jedným z cieľov dotazníkového prieskumu bolo zistiť, aký vzťah majú k svojej obci, respondovaní obyvatelia, či sú spokojní so zabezpečením základných služieb a možnosťami krátkodobého zotavenia, prípadne či majú k obci nejaké výhrady.

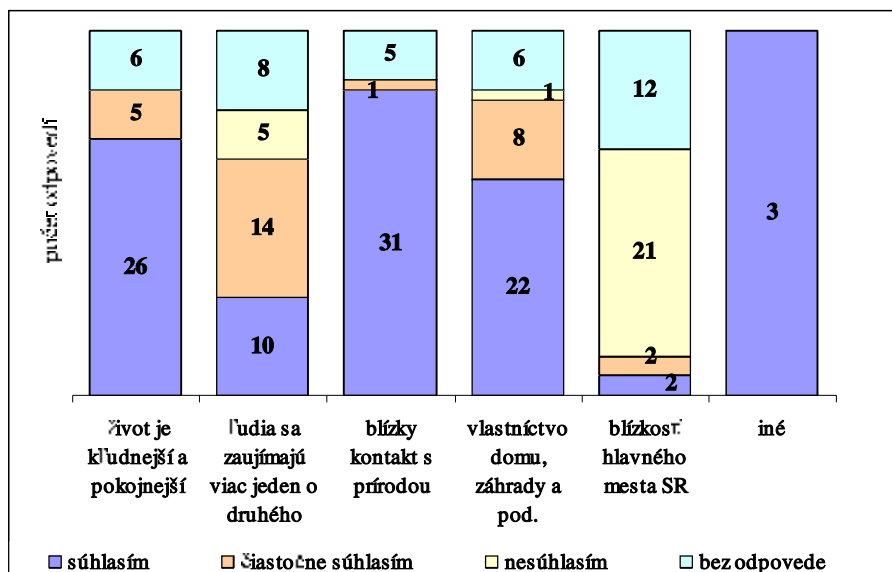
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Z prieskumu vyplynulo, že až 40, 54% respondentov býva v obci v rozpätí 6 – 10 rokov a viac ako 70% respondentov žije v obci viac ako 20 rokov. Z výsledkov vyplýva, že obyvatelia majú k svojej obci vysoko pozitívny vzťah, keďže v nej prežívajú takmer celý život.

V ďalšej časti mali respondenti za úlohu vyjadriť svoj súhlas, resp. nesúhlas s ponúknutými tvrdeniami. Ako vidieť z grafu 11 medzi prednosti bývania v obci 26 respondentov (70,27 %) zaradilo *kludnejší a pokojnejší život ako v meste* a 31 respondentov (83,78 %) považuje za výhodu spojenú s bývaním v Lipovanoch blízky kontakt s prírodou. Taktiež obyvatelia považujú za výhodu *vlastníctvo domu, záhrady, resp. hospodárstva*. (22 respondentov). S tvrdením, že *záujem ľudí jeden o druhého je väčší v porovnaní s mestom* súhlasí iba 10 respondentov. Súčasná pretechnizovaná doba prináša, sa značne znížil záujem ľudí o spoločné akcie a následne poklesol aj záujem ľudí jeden o druhého

Výhody bývania v obci

graf 23

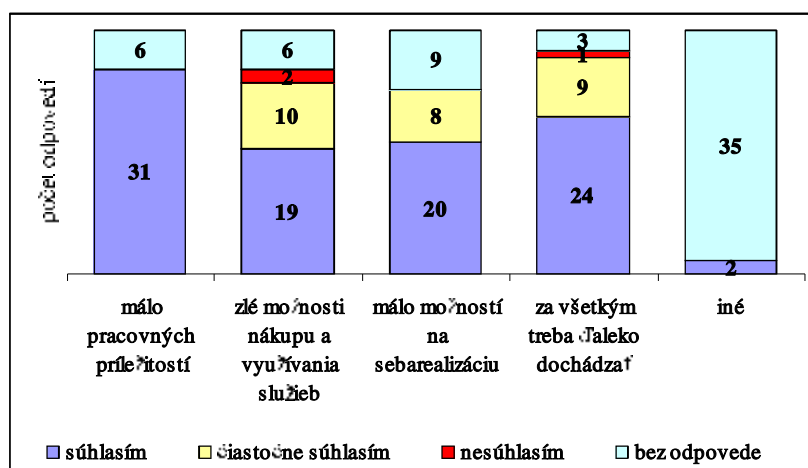

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V ďalšej časti mali respondenti za úlohu vyjadriť svoj súhlas, resp. nesúhlas s vyjadreniami ohľadom nevýhod bývania v obci. Až 31 respondentov (83,78 %) považuje za nevýhodu bývania v obci málo pracovných príležitostí. Ďalším dôvodom, ktorí vnímajú obyvatelia ako nevýhodu bývania v obci je aj skutočnosť, že za všetkým treba ďaleko dochádzať (24 respondentov).

Nevýhody bývania v obci

graf 24

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Respondenti sú lokál patrioti, pretože ak by si mali vybrať kde by bývali radšej ako v Lipovanoch najväčšie percento respondentov odpovedalo, že len v Lipovanoch (59,46%). Iba 2 respondenti by chceli v prípade voľby bývať v inej vidieckej obci a 3 respondenti by chceli bývať v okresnom meste – Lučenec.

Kde by ste chceli bývať ?

tabuľka 10

	počet	%
vlastná vidiecka obec	22	59,46
iná vidiecka obec	2	5,41
okresné mesto	4	10,81
iné mesto	6	16,22
zahraničie	3	8,11
spolu	37	100,00

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Podľa vyjadrenia respondentov je hlavným motívom, prečo ostávajú ľudia žiť v Lipovanoch rodinné zázemie (40,54% respondentov), 21% respondentov to spája so skutočnosťou, že v obci nie je znečistené životné prostredie a v okolí je pekná príroda a 8 respondentov uviedlo, že bývanie v Lipovanoch je pre nich už zvyk.

Dôvody bývania

tabuľka 11

	počet	%
rodisko, rodinné dôvody	15	40,54
neznečistené životné prostredie a pekná príroda	11	29,73
výhodné dopravné spojenie s okolím	3	8,11
estetické dôvody klud	3	8,11
dobré sociálne vzťahy	2	5,41
dobrá infraštruktúra	3	8,11
zvyk	8	21,62
iný dôvod	5	13,51

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

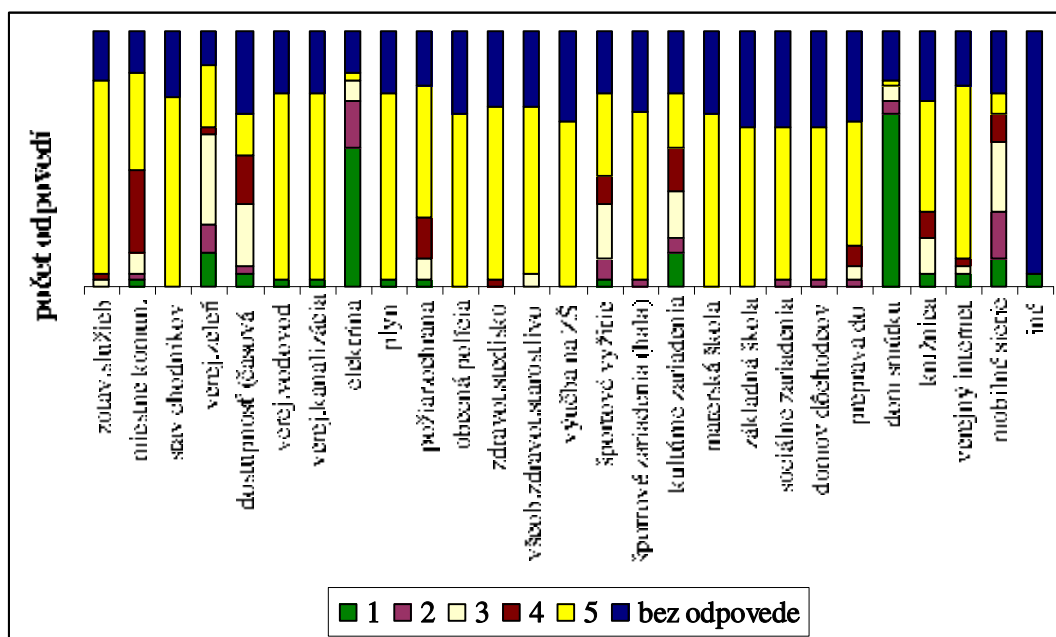
Graf 25 prezentuje spokojnosť respondentov s poskytovaním služieb v obci, respondenti mali pomocou škály 1 – 5 vyjadriť spokojnosť s poskytovaním služieb v obci, pričom 1 – vyjadrovala veľkú spokojnosť a 5 – veľkú nespokojnosť s poskytovaním služieb.

Najväčšiu spokojnosť vyjadrili respondenti s napojením obce na elektrickú sieť (54,05% respondentov) a s domom smútku (67,57%). Naopak najväčšie výhrady mali

respondenti ku kvalite zotavovacích služieb (75,68%), ku stavu chodníkov (70,27%), napojenosti na verejný vodovod, verejnú kanalizáciu a na plyn (72,97%). V nemalej miere boli respondenti nespokojní aj s požiarnou ochranou (51,35%), činnosťou obecnej polície a so zdravotným strediskom (67,57%) a tiež so všeobecnou zdravotníckou starostlivosťou a kvalitou výučby na základnej škole (64,86%). Ako ďalšiu skupinu problémov označili respondenti problémy so športovými zariadeniami a materskou školou (67,57%) ako aj so základnou školou (62,16%). Respondenti vyjadrili svoju nespokojnosť aj so zariadeniami sociálnych služieb či domovom dôchodcov (59,46%) aj s prepravou do zdravotníckych zariadení (48,65%) a v neposlednom rade sú respondenti nespokojní aj s knižnicou (43,24%) a s dostupnosťou verejného internetu (67,57%).

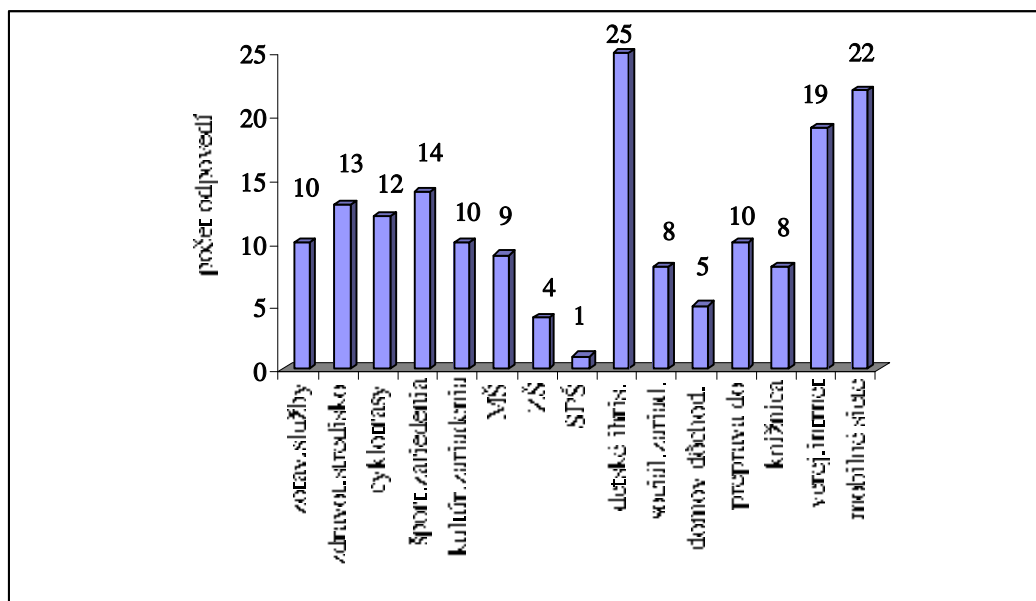
Spokojnosť s poskytovaním služieb v obci

graf 25

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Respondenti by v najväčšej miere využívali v obci detské ihriská (67,57%), verejný internet (51,35%) a sú za zlepšenie pokrytia obce mobilnými operátormi (59,64%). Ďalšie odpovede respondentov uvádza graf 26.

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

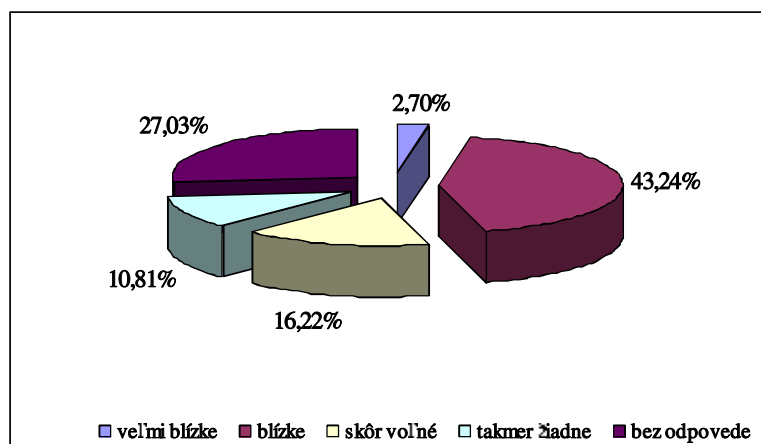
3. Obec ako sociálny priestor

V tejto časti dotazníkového prieskumu mali respondenti hodnotiť obec ako sociálny priestor.

Na otázku ako by hodnotili susedské vzťahy v obci až 43,24% respondentov odpovedalo, že vzťahy so svojimi susedmi majú blízke. Iba jeden respondent uviedol, že vzťahy so susedmi má veľmi blízke. Zaujímavosťou je, že až 10 respondentov (27,03%) neodpovedalo na uvedenú otázku.

Susedské vzťahy v obci

graf 27

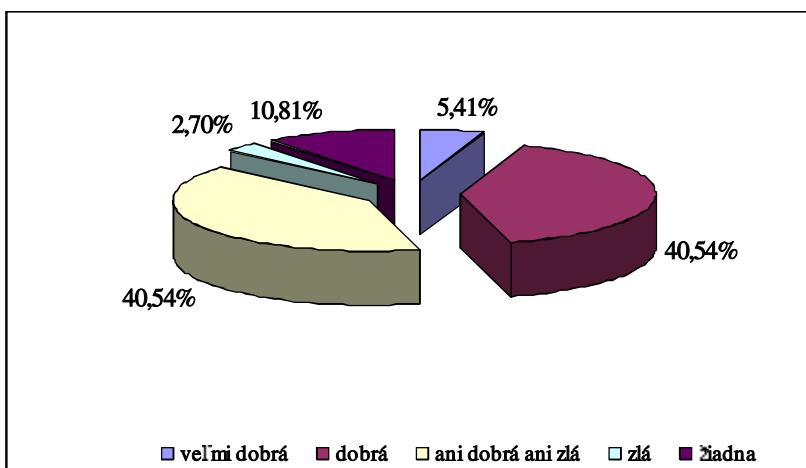
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

S charakteristikou susedských vzťahov úzko súvisela aj otázka týkajúca sa hodnotenia susedskej spolupráce.

Respondenti hodnotili susedskú spoluprácu ako dobrú (40,54%) resp. ani dobrú ani zlú (40,54%). Iba jeden respondent hodnotili susedskú spoluprácu ako zlú a iba dvaja respondenti ju hodnotili ako veľmi dobrú.

Hodnotenie susedskej spolupráce

graf 28

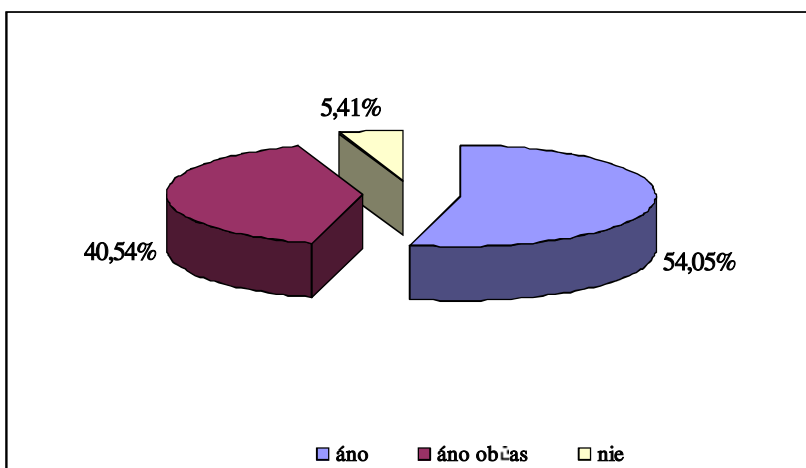

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Až 20 respondentov sa zaujíma o dianie v obci a 15 respondentov sa zaujíma o dianie v obci iba občas. Iba 5,41% respondentov sa o dianie v obci nezaujíma vôbec.

Záujem o dianie v obci

graf 29

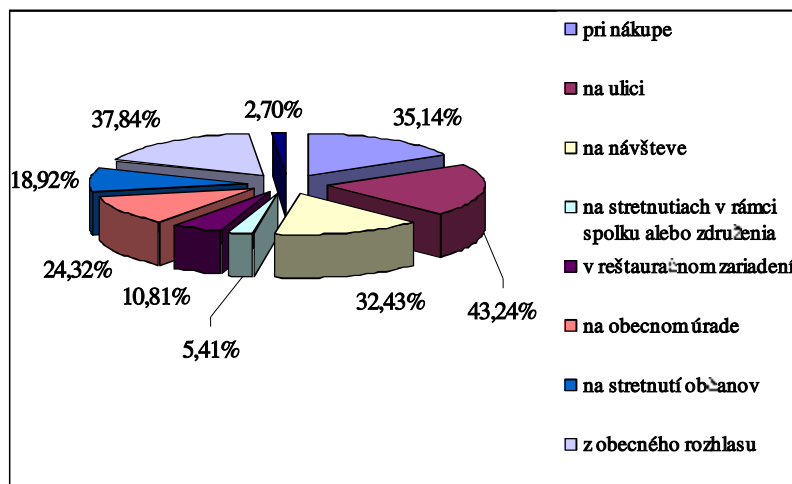

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Najčastejšie sa o dianí v obci dozvedajú respondenti na ulici (43,24%) pri vzájomných stretnutiach, z obecného rozhlasu (37,84%) a pri nákupe (35,14%). Najmenej informácií respondenti získavajú na stretnutiach v rámci spolku resp. združení (5,41%).

Miesta získavania informácií o dianí v obci

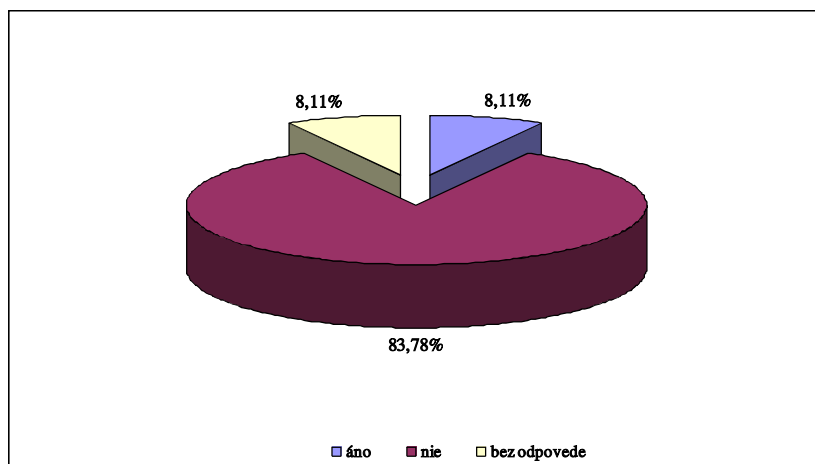
graf 30

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V obci absentuje činnosť združení resp. spolkov, vyplynulo to aj z výsledkov na otázku členstva respondentov v spolkoch resp. v združeniach. Až 87,38% respondentov nie je členom žiadnych združení resp. spolkov. Tí, ktorí uviedli, že sú členmi spolkov resp. združení najčastejšie uvádzali, že sú členmi cirkevnej rady, združenia Velické jazerá, telovýchovného spolku. Hlavným podnetom zapojenia sa do činnosti týchto spolkov resp. združení bola dôvera k cirkvi, financie, zlá spolupráca, rozšírenie infraštruktúry obce, zvýšenie športového povedomia u detí a mládeže a neschopnosť OcÚ posúvať obec vpred.

Podľa respondentov najviac k rozvoju obce prispievajú cirkev a obecný úrad. Niektorí respondenti uvádzali, že nevedia o nijakých spolkoch v obci.

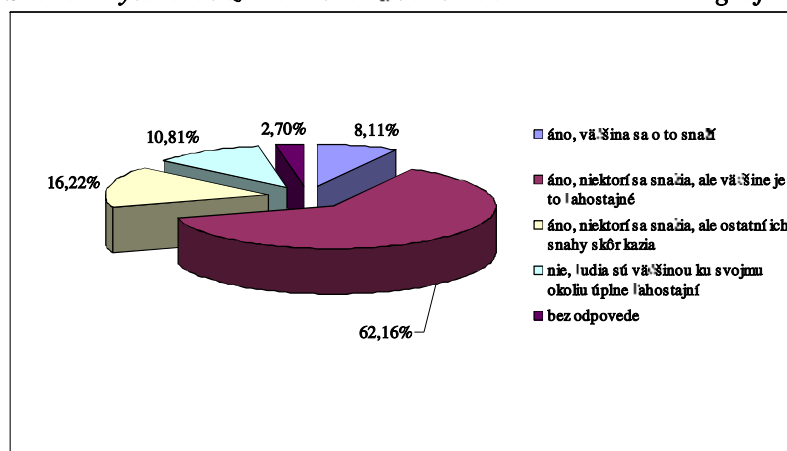

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Až 62,16% respondentov si myslí, že niektorí obyvatelia obce sa snažia zatraktívniť život v obci, ale väčšine obyvateľov je to ľahostajné a 16,22% si myslí, že síce niektorí obyvatelia sa snažia, ale ostatní ich snahy skôr kazia. Iba 4 respondenti si myslia, že ľudia v obci sú väčšinou ku svojmu okoliu úplne ľahostajní.

Snaha obyvateľov zatraktívniť život v obci

graf 32

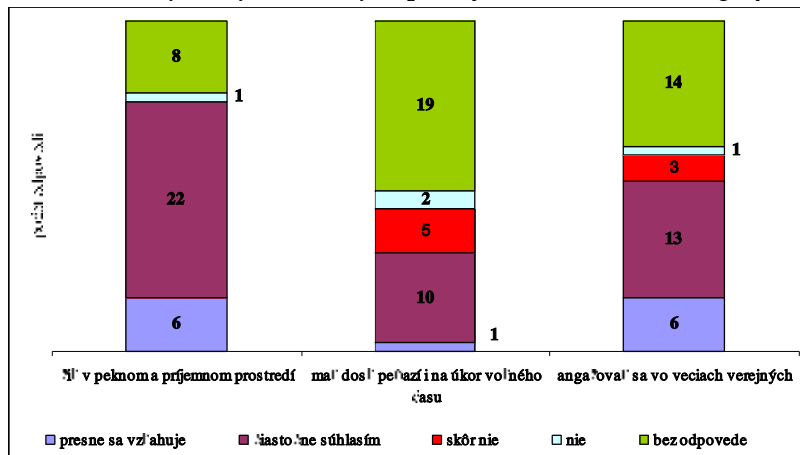

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

V tejto otázke mali respondenti hodnotiť vybrané životné postoje. Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplynulo, že iba 6 respondentov úplne súhlasí s tým, že chcú žiť v peknom a príjemnom prostredí obce i za cenu niektorých ekonomických nevýhod a strát. Iba jeden respondent súhlasí s tvrdením, že chce mať dosť peňazí, i na úkor voľného času a tvorby príjemného prostredia v obci. A 6 respondentov sa angažuje vo veciach verejných

i na úkor voľného času. Väčšia časť respondentov vyjadrila čiastočný súhlas s uvedenými vybranými životnými postojmi.

Hodnotenie vybraných životných postojov *graf 33*

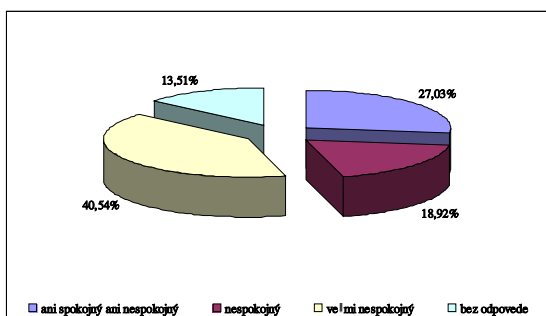

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

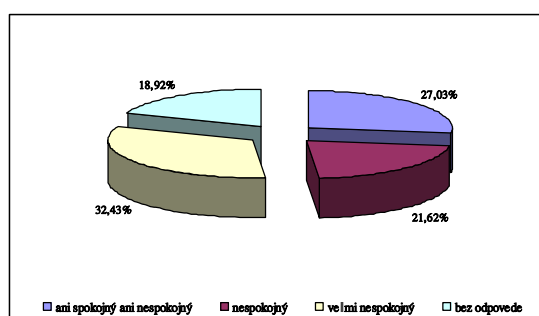
Spokojnosť s pracovnými príležitosťami pre mužov (graf 34) a pre ženy (graf 35)

graf 34

graf 35

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

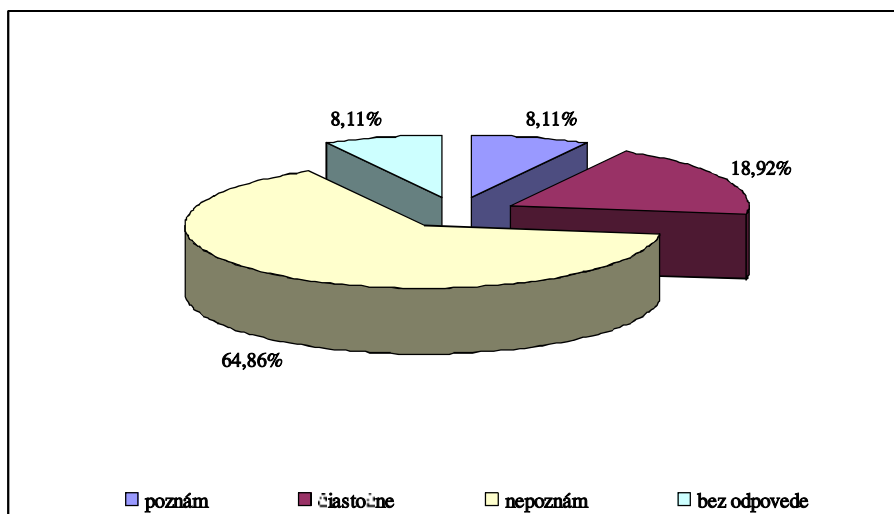
Skoro totožný názor na pracovné príležitosti pre mužov a ženy vyjadrili v odpovediach na otázku ako sú respondenti spokojní s pracovnými príležitosťami pre mužov a ženy. 27,03% respondentov nie je spokojných, ale ani nespokojných s pracovnými príležitosťami v obci pre mužov a ženy. Avšak až 40,54% respondentov je veľmi nespokojných s pracovnými možnosťami pre mužov a 32,43% respondentov je nespokojných s pracovnými príležitosťami v obci pre ženy.

4. Obec a jej rozvoj

V tejto časti dotazníka sme zisťovali prístup občanov k zlepšovaniu života v Lipovanech a znalosti rozvojových zámerov obce.

Znalosť územného plánu obce

graf 36

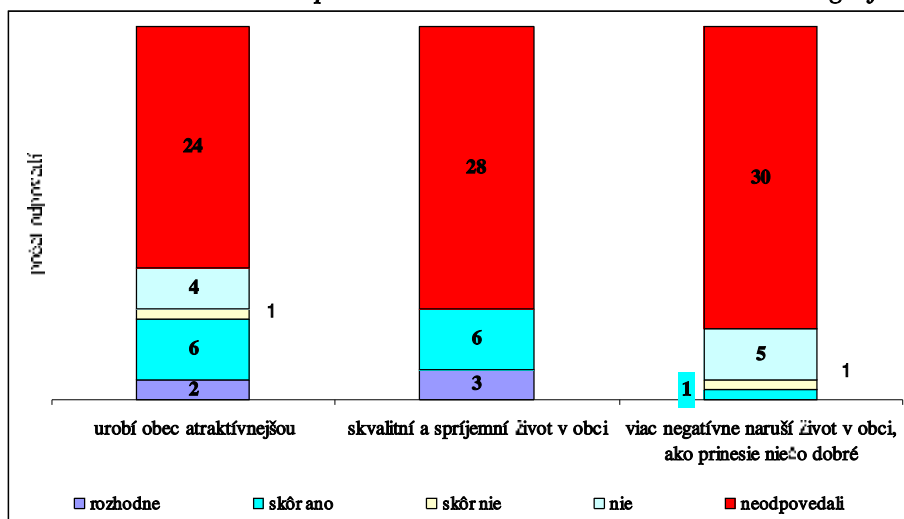

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Rozvojové zámery obce pozná len 8,11 % a čiastočne pozná takmer 18,92 % respondentov. Tí obyvatelia, ktorí poznajú rozvojové zámery obce si myslia, že obec sa stane atraktívnejšou a spríjemní sa bývanie obyvateľov v obci. Zaujímavosťou je, že na uvedenú otázku neodpovedalo vôbec až 30 respondentov.

Hodnotenie územného plánu obce

graf 37

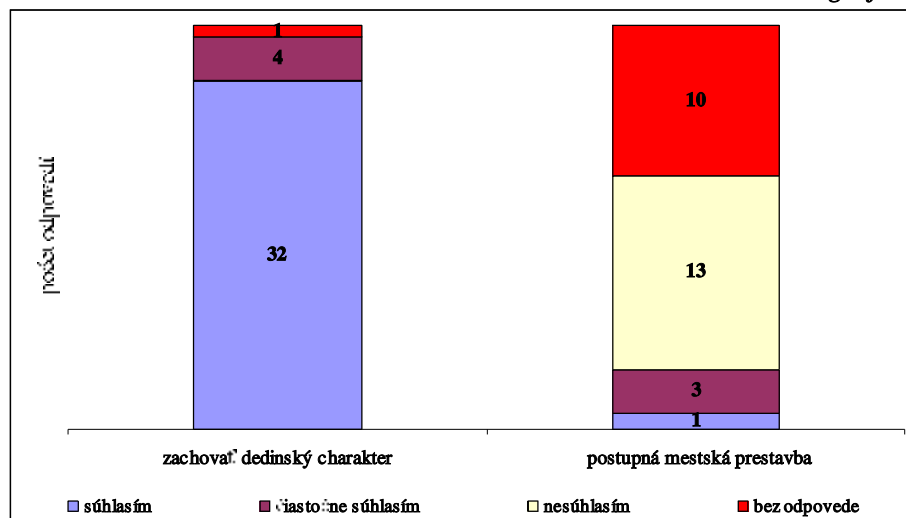

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Na otázku *aký charakter by mala mať Vaša obec?* najviac respondentov odpovedalo, že chcú aby sa zachoval dedinský charakter obce (32 respondentov) a 3 respondenti čiastočne súhlasia s vytváraním podmienok na postupnú mestskú prestavbu.

Charakter obce

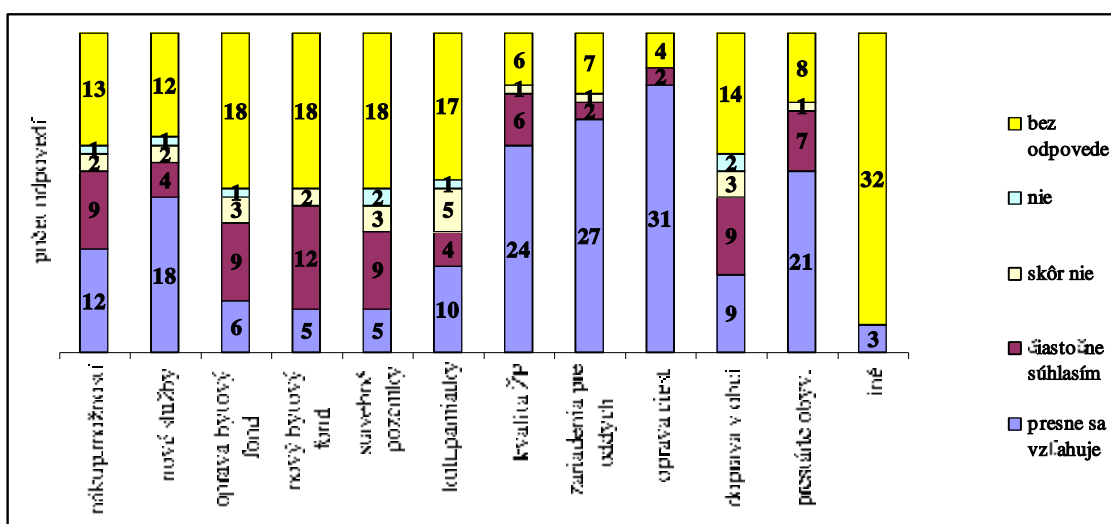
graf 38

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Problém potrebné riešiť v obci

graf 39

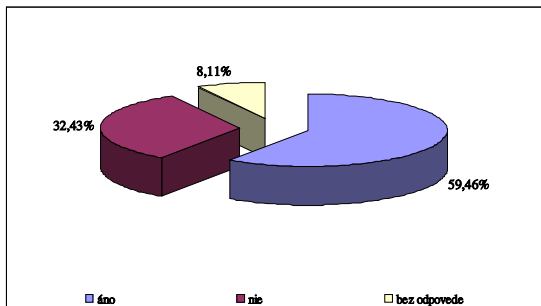
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Ako najakútnejší problém, ktorý je potrebné riešiť v Lipovanoch vnímajú respondenti problém opravy ciest a komunikácií (31 respondentov). Ďalšie problémy, ktoré by sa mohli podľa respondentov riešiť sú vytvorenie nových služieb v obci (18 respondentov), zlepšenie kvality životného prostredia (24 respondentov) a starostlivosť o prestárle obyvateľstvo v obci (21 respondentov).

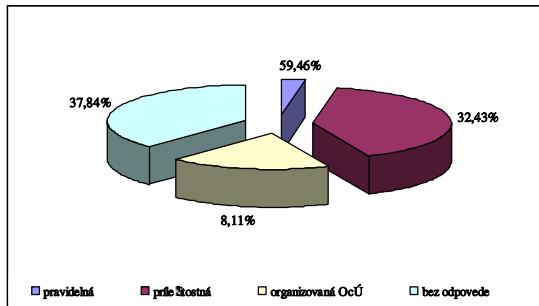
Podiel obyvateľstva na zlepšovaní života v obci *Frekvencia činnosti súvisiacich so zlepšovaním života v obci*

graf 40

graf 41

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

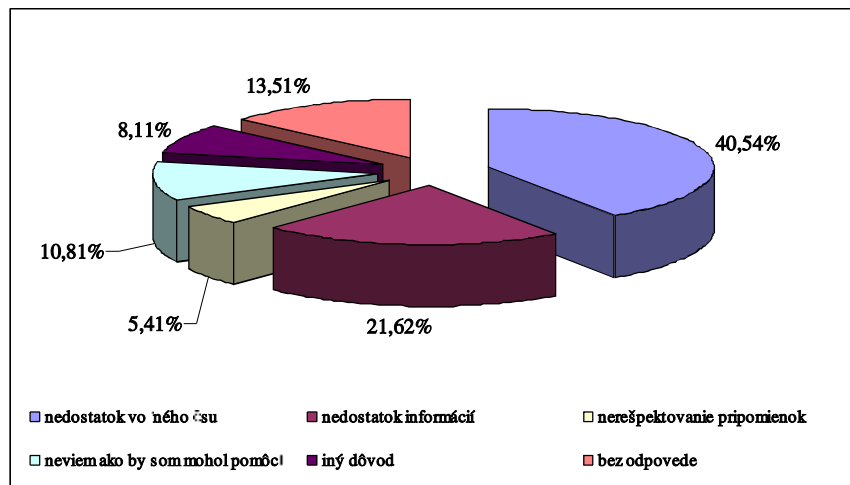

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Podľa výskumu sa respondenti na zlepšovaní života v obci podieľajú (59,46%), ale až 32,43% respondentov sa o zlepšenie obce resp. aktivitám prispievajúcim k zlepšeniu obce vôbec nevenuje. Tí, ktorí sa podieľajú na zlepšovaní obce sa tejto činnosti venujú len príležitostne (40,54%) a 7 respondentov odpovedalo, že sa zúčastňujú aktivít, ktoré organizuje obecný úrad.

Najčastejším podnetom pre začiatok tejto činnosti bolo: podujatia, spolupráca, dostatok času, návrh, lokálpatriotizmus, svedomie a potreba žiť a bývať v peknom prostredí, prebudil aktivitu u spoluobčanov, deti, zo strany OcÚ aktívnejšie pracovať pri rozvoji obce a následne zapojil občanov pri uskutočňovaní programov, neporiadok v obci, spolupráca na športových a kultúrnych podujatiach, nedostatky v niektorých oblastiach verejného života, potreba skrášliť okolie, napredovanie obce a jej rozvoj

Aktivity, na ktorých sa zúčastňujú: športové akcie, MDD, brigádnické aktivity podľa potreby, podujatia zorganizované pre deti a mládež, organizačné zabezpečenie podujatí, čistenie miestnych potokov a rybolov, rozvoj obce, kultúrne podujatia, športové podujatia, skrášlenie obce, čistenie obce a vypomáhanie pri rôznych akciách, kontrola verejných financií, zlepšovanie medziľudských vzťahov, poľovačky, projekty, PHSR, komunikácia s občanmi, prezentácia obce navonok,

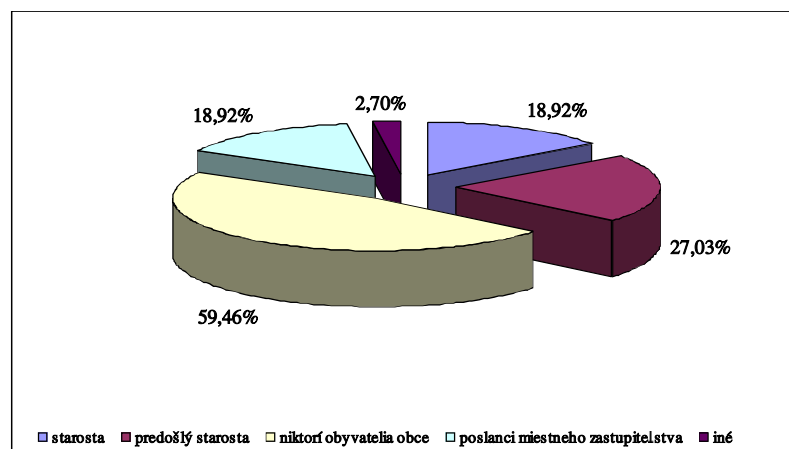
Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Najčastejší dôvod, ktorú uvádzali respondenti nezapájania sa do rozvojových činností obce bol nedostatok voľného času (40,54% respondentov), resp. nedostatok informácií (21,62%) a 4 respondenti uvádzali, že nevedia ako by mohli byť nápomocný pri rozvojových aktivitách obce.

„Kto sa podľa Vás najviac zaslúžil o rozvoj obce?“ najviac kladných odpovedí získala odpoveď, že najviac sa o rozvoj obce zaslúžili niektorí obyvatelia obce (59,46%), predošlý starosta obce (27,03%), ale aj súčasný starosta (18,92%), napriek tomu, že niektorí respondenti uvádzali, že je príliš skoro hodnotiť jeho prácu v spolupráci s poslancami miestneho zastupiteľstva (18,92%).

Kto sa zaslúžil najviac o rozvoj obce

graf 43

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Podľa niektorých respondentov sa z miestnych podnikov o rozvoj obce zaslúžilo JRD Rapovce. Niektorí respondenti uvádzali, že žiadne podniky sa na rozvoji obci nezaslúžili resp. všetky podniky sú momentálne zatvorené.

Respondenti uvádzali nasledovné problémy, ktoré najviac pociťujú vo svojom okolí:

- Nedostatok času a financií venovaných pre sebarealizáciu detí a mládeže
- V obci sa nič nové nebuduje ani neorganizuje, všetko ostáva po starom, od niektorých obľúbených akcií a činností sa úplne upustilo
- Nedostatočná starostlivosť o poriadok v obci a ochrane životného prostredia v jej tesnej blízkosti a okolí domov
- Zrušenie materskej škôlky
- Zlé cesty
- Zlý miestny rozhlas
- Nedostatok financií
- Zlé vzájomné vzťahy obyvateľov v obci
- Zlé možnosti nákupov
- Málo kultúrnych podujatí
- Zlá infraštruktúra
- Žiadne priestory pre mládež
- Nedostatok pracovných príležitostí
- Slabá motivácia obyvateľstva pre rozširovanie obce
- Nízke príjmy v rozpočte obce s tým nedostatočne zabezpečovaná kvalita života obyvateľov v obci
- Kanalizácia, vodovod, ČOV
- Detské ihriská
- Ľudská závisť
- Internet
- Nedostatok pitnej vody
- Prevrátený most a zanedbaný čapáš
- Motorkári, prejazdy ťažkých mechanizmov obcou
- Nedostatočné autobusové spojenie

4. SWOT ANALÝZA

Analýza SWOT pomáha zamerať pozornosť na kľúčové oblasti vo vnútri obce. Mala by sa aktívne používať pri budovaní silných stránok obce, odstraňovaní jej slabých stránok alebo ich akceptovaní (pokiaľ ich nie je možné odstrániť), využívaní príležitostí a vyrovnaní sa s rizikami vonkajšieho prostredia. SWOT analýza je základným dokumentom a východiskom pre tvorbu stratégie obce. Ak majú byť strategické oblasti obsiahnuté v strategickom pláne obce efektívne, mali by byť postavené na silných stránkach, využiť prednosti príležitostí, a na druhej strane minimalizovať alebo pokúsiť sa odstrániť slabé stránky a riziká

S – strength/silné stránky, W – weakness/slabé stránky, O – opportunity/ príležitosti, T – threat/riziká). S – W analýza predstavuje rozbor vnútorných faktorov organizácie, O – T analýza sa zameriava na vonkajšie prostredie.

Silné stránky

Geografická poloha

- silné väzby na nodálny región Lučenec,
- blízkosť pólov rozvoja regionálneho charakteru,

Prírodné zdroje

- optimálne podmienky pre poľnohospodársku činnosť,
- chránený prírodný útvar Lipovianske pieskovce a skamenelý strom,
- pokojný štýl života

Ľudské zdroje

- imigrácia mladých ľudí do obce,
- aktívny a dynamický starosta obce podporujúci všestranný rozvoj

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

- organizovanie pravidelných podujatí pre obyvateľov obce,

Ekonomická štruktúra a rozvoj

- záujem samosprávy podporovať podnikateľskú činnosť v obci (výhodný prenájom obecných priestorov),

Finančné zabezpečenie a rozpočtové hospodárenie obce

- hospodárenie obce bez úverového zaťaženia,

Infraštruktúra

- dostačujúca napojenosť na autobusovú dopravu

Slabé stránky

Ľudské zdroje

- nepriaznivá vzdelanostná úroveň obyvateľstva,
- kvalifikačná štruktúra jednostranne zameraná na poľnohospodárstvo,
- klesajúca pôrodnosť
- klesajúci počet obyvateľov
- starnutie obyvateľov v obci

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

- nevyhovujúce priestory pre činnosť záujmových klubov,
- malá aktivita a absencia záujmových združení v obci,

Ekonomická štruktúra a rozvoj

- absentujúca ponuka pracovných príležitostí,
- slabá podnikateľská aktivita v obci,
- absencia väčších firiem v obci vytvárajúcich pracovné príležitosti,
- monoštruktúrna hospodárska štruktúra v obci zameraná na poľnohospodárstvo
- vysoká denná odchádzka obyvateľov za prácou,
- absentujúci rozvoj služieb obyvateľstvu,

Infraštruktúra

- absencia zdravotníckych služieb v obci,

- absencia zariadenia každodennej starostlivosti pre starších príp. nevládných občanov v obci,
- nerozvinutá sieť obchodných služieb,
- miestne komunikácie v zlom stave,
- absencia chodníkov,
- absencia kanalizácie
- absencia vodovodu,
- likvidácia odpadových vôd do žúmp a znečisťovanie podzemných vôd,

Finančné zabezpečenie a rozpočtové hospodárenie obce

- obec nevyužíva možnosti zvýšenia vlastných príjmov cez výraznejšie zvýšenie sadzieb za pôdu u právnických osôb
- obec je málo aktívna pri predkladaní projektov na získanie nenávratných finančných prostriedkov z EU a iných fondov
- absencia finančných prostriedkov na investičný rozvoj
- vysoké výdaje na činnosti verejnej správy a nízke výdaje na sociálne výdaje smerom k občanom

Príležitosti

Prírodné zdroje

- podmienky pre rozvoj cestovného ruchu,
- blízka lokalizácia aquaparku v Rapovciach,

Ľudské zdroje

- aktivizovanie ľudského potenciálu ďalším vzdelávaním,
- aktívne obyvateľstvo, zapájajúce sa do klubovej činnosti

Ekonomická štruktúra a rozvoj

- rozvoj remeselnej výroby,
- rozvoj služieb,
- rozvoj aktivít vidieckeho cestovného ruchu,
- vytváranie motivačných podmienok podnikateľom cez miestne dane

- aktivita samosprávy pri vyhl'adávaní podnikateľských aktivít

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

- intenzívna a cielená motivácia mládeže pre záujmovú činnosť,
- rekonštrukcia prípadne oprava možných priestorov pre záujmovú činnosť,

Infraštruktúra

- obytná zóna pre mesto Lučenec,
- budovanie malých domových ČOV
- vybudovanie kanalizácie
- vybudovanie vodovodu
- rozšírenie služieb internetu na verejne dostupných miestach (obecný úrad, knižnica),

Finančné zabezpečenie a rozpočtové hospodárenie obce

- prehodnotiť výdavkovú časť rozpočtu vo väzbe na spracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
- spracovať a predkladať projekty na získanie zdrojov z grantov
- zvýšiť dane z pôdy pre právnické osoby

Ohrozenia

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

- nezáujem mladších generácií o záujmovú činnosť,
- nedostatok finančných prostriedkov pre financovanie aktivít záujmových združení,

Ekonomická štruktúra a rozvoj

- zhoršujúca sa ekonomická situácia obyvateľov (rast nezamestnanosti), nízka kúpyschopnosť a solventnosť (obmedzené možnosti podnikat'),
- nízka kvalifikácia nezamestnaných (takmer žiadne predpoklady pre samozamestnanie sa).

Finančné zabezpečenie a rozpočtové hospodárenie obce

- obmedzené finančné prostriedky na väčšie investičné projekty
- zníženie výdavkov na šport, kultúru, sociálne výdavky

- obmedzené podmienky pre získanie väčších investičných úverov

Infraštruktúra

- nedostatok finančných prostriedkov na investičnú činnosť v oblasti budovania technickej infraštruktúry

6. ROZVOJOVÁ VÍZIA

Rozvoj obcí je proces **nepretržitý** v čase. Vyžaduje si nielen veľa finančných prostriedkov, ale i partnerskú spoluprácu všetkých, ktorí sa na rozvoji podieľajú. Sú to predovšetkým miestni podnikatelia, miestna samospráva, inštitúcie štátnej správy sídliace v obci, záujmové združenia i samotní obyvatelia ochotní dobrovoľne sa podieľať na rozvoji svojej obce.

Za koordináciu spolupráce všetkých, ktorí do rozvojového procesu vstupujú zodpovedá miestna samospráva prezentovaná starostom a poslancami miestneho zastupiteľstva.

Rozvojová vízia bola formulovaná za spoluúčasti občanov, miestnych podnikateľov, zástupcov záujmových združení a samosprávneho manažmentu obce Lipovany.

Rozvojová vízia je „najlepšou predstavou“ o obci všetkých, ktorí v obci bývajú, podnikajú a pôsobia.

LIPOVANY – MÔJ DOMOV A PRACOVISKO

pretože bude:

- *priestorom pre pohodlné bývanie svojich občanov, s dostupnými službami*
- *stabilným územím s perspektívnymi ekonomickými aktivitami, poskytujúce dostatok pracovných príležitostí pre jeho obyvateľov*
- *kultúrnou krajinou s kvalitným životným prostredím, atraktívna pre jej obyvateľov, ako aj pre návštevníkov obce*

7. STRATEGICKÉ, ŠPECIFICKÉ A VECNÉ CIELE OBCE LIPOVANY

Rozvojovú víziu obce možno uskutočniť prostredníctvom naplnenia strategických cieľov. Tieto reprezentujú prioritné oblasti, do ktorých sa bude koncentrovať v budúcnosti úsilie miestnych ľudí, ich čas ako i prístup k financiám. Strategickými cieľmi obce Lipovany sú:

1. Oživenie ekonomického rozvoja s diverzifikovanou ekonomickou štruktúrou,
2. Zabezpečiť ekologickú stabilitu územia a vytvoriť príťažlivý obraz obce,
3. Zlepšiť podmienky pre vzdelávanie a rekvalifikáciu obyvateľov obce,
4. Zlepšiť kvalitu sociálnej a technickej infraštruktúry .

Konkrétnejšiu predstavu o strategických zámeroch obce a možnostiach ich naplnenia vyjadrujú špecifické ciele, uvedené v tabuľke č. 12 a podkladom pre tvorbu návrhov jednotlivých projektov sú vecné ciele.

Tabuľka č.12: Strategické, špecifické a vecné ciele obce Lipovany

Strategické ciele:	Špecifické ciele:	Vecné ciele:
1. Oživenie ekonomického rozvoja s diverzifikovanou ekonomickou štruktúrou	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozvoj cestovného ruchu ➤ podpora ďalších aktivít zameraných na diverzifikáciu miestnej ekonomiky 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozvoj vidieckeho cestovného ruchu ➤ rozvoj remeselných činností
2. Zabezpečiť ekologickú stabilitu územia a vytvoriť príťažlivý obraz obce	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vyriešiť odpadové hospodárstvo v obci ➤ zatriktívniť verejné priestranstvá obce 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ likvidácia divokých skládok a budovanie spevnenej plochy pre sústreďovanie nebezpečného odpadu, ➤ vytváranie oddychových zón, ➤ budovanie prvkov skrášľujúcich obec,
3. Zlepšiť podmienky pre vzdelávanie, voľnočasové aktivity a rekvalifikáciu obyvateľov obce	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zabezpečiť dostupnosť internetu pre širokú verejnosť a tým zlepšiť ich informovanosť napr. o voľných pracovných miestach ➤ dobudovať športový areál ➤ formovať miestne, regionálne a národné povedomie obyvateľov, 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zabezpečiť pripojenie na internet i v obecnej knižnici a sprístupniť ho obyvateľom obce, ➤ zabezpečiť realizáciu vzdelávacích aktivít najmä pre mladých obyvateľov obce, ➤ zabezpečiť voľnočasové aktivity pre deti a mládež
4. Zlepšiť kvalitu sociálnej a technickej infraštruktúry	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zlepšiť kvalitu miestnych komunikácií ➤ vybudovať chodníky ➤ rekonštrukcia školy na penzión pre seniorov ➤ vybudovať vodovod ➤ vybudovať plynofikáciu ➤ vybudovať kanalizáciu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rekonštrukcia miestnych komunikácií ➤ výstavba nových chodníkov ➤ udržanie a ochrana obecného majetku ➤ zlepšiť podmienky pre starostlivosť o prestárlé obyvateľstvo

8. PRIEMET ZÁVÄZNEJ ČASTI PROGRAMU ROZVOJA HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA BANSKOBYSSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lipovany v analytickej časti poukazuje na súčasnú úroveň obce. V návrhovej časti predkladá strategické, špecifické a vecné rozvojové ciele obce. Obec Lipovany je súčasťou Banskobystrického vyššieho územného celku a NUTS II. Stredné Slovensko. Preto jej strategické, špecifické a vecné rozvojové ciele sú zosúladené so strategickými cieľmi uvádzanými v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja. Tým sa dosiahne rozvojová kontinuita obce s celým regiónom.

Kompatibilita a priemet Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lipovany s Programom rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja:

Strategický cieľ *Zlepšiť podmienky pre vzdelávanie, voľnočasové aktivity a rekvalifikáciu obyvateľov obce* jeho špecifické ciele a akčné programy sú kompatibilné s:

Prioritnou osou 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov

Priorita 1.1: Podpora rozvoja ľudských zdrojov

Opatrenie 1.1.6 Podpora vzdelávania v oblasti cestovného ruchu a výučby cudzích jazykov

Priorita 1.5: Podpora systematického rozvoja pohybových a iných záujmových voľnočasových aktivít detí a mládeže

Opatrenie 1.5.2 Podpora kultúrnych a umeleckých aktivít detí a mládeže

Priorita 1.23: Revitalizácia sídiel

Opatrenie 1.23.2 Podpora spoločenských a športových aktivít pre deti a dospelých

Prioritnou osou 3 – Cestovný ruch

Priorita 3.2: Rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu s akcentom na kvalitu služieb

Opatrenie 3.2.9 Rozvíjať vzdelávacie programy v agroturistike

Opatrenie 3.2.12 Podporovať spoločenské hodnoty medzi návštevníkmi a miestnym obyvateľstvom

Prioritnou osou 7 – Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka

Priorita 7.3: Zvyšovanie kvality života na vidieku a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Opatrenie 7.3.4 Vzdelávanie, poradenstvo, nadobúdanie nových zručností a zvyšovanie odbornosti a kvalifikovanosti pre oživenie ekonomiky vidieka

Strategický cieľ *Oživenie ekonomického rozvoja s diverzifikovanou ekonomickou štruktúrou* jeho špecifické ciele a akčné programy sú kompatibilné s:

Prioritnou osou 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov

Priorita 1.7: Ochrana, obnova a revitalizácia pamiatkového fondu a dobudovanie kultúrnej infraštruktúry (neživá kultúra)

Opatrenie 1.7.1 Ochrana a starostlivosť o kultúrne, historické a technické pamiatky a využitie pamiatok v cestovnom ruchu pri zachovaní ich hodnoty

Opatrenia 1.7.2 Podpora obnovy a revitalizácie pamiatkových objektov slúžiacich pre potreby kultúry (kultúrne domy, spoločenské sály, múzeá, galérie, výstavné siene, knižnice, divadlá, kaštiele, historické parky a pod.)

Opatrenie 1.7.3 Podpora obnovy a revitalizácie pamiatkových objektov slúžiacich pre potreby cestovného ruchu (reštaurácie, ubytovacie zariadenia, budovy pre voľnočasové aktivity a iné)

Opatrenie 1.7.9 Rekonštrukcia remeselných dvorov, obnova tradičných remeselných postupov a remeselných výrobných s príhľadom na špecifiká jednotlivých miest a obcí

Priorita 1.8: Ochrana kultúrneho dedičstva a rozvoj kultúrnych aktivít a služieb (živá kultúra)

Opatrenie 1.8.6 Zabezpečenie dostatočného doplnenia a aktualizácie informačných zdrojov v knižniciach a pamäťových inštitúciách

Priorita 1.9: Spolupráca a propagácia v oblasti kultúry

Opatrenie 1.9.5 Využitie pamiatkového fondu, kultúry, miestnych zvykov a obyčají v cestovnom ruchu

Prioritnou osou 2 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu

Priorita 2.2: Zvyšovanie konkurencieschopnosti výroby a služieb

Opatrenie 2.2.2 Podpora malých a stredných podnikateľov

Priorita 2.4: Zvýšenie atraktívnosti kraja pre investorov

Opatrenie 2.4.3 Vytváranie podmienok pre prílev nových investícií v oblasti cestovného ruchu a kúpeľníctva

Prioritnou osou 3 – Cestovný ruch

Priorita 3.1: Využitie a ochrana kultúrneho dedičstva a zvýšenie identity prostredia

Opatrenie 3.1.3 Obnoviť a sprístupniť nevyužívané objekty kultúrneho dedičstva pre cestovný ruch ako cieľ návštev a zariadenia služieb

Priorita 3.2: Rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu s akcentom na kvalitu služieb

Opatrenie 3.2.16 Spoločné projekty pri budovaní infraštruktúry v rámci Ipeľských mostov pre rozvoj spoločnej siete cykloturistických trás

Priorita 3: Podpora mikro-, malého a stredného podnikania v cestovnom ruchu, kúpeľníctve a doplnkových službách cestovného ruchu

Opatrenie 3.3.1 Skvalitniť poskytovanie služieb obyvateľstvu a návštevníkom

Prioritnou osou 7 – Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka

Priorita 7.3: Zvyšovanie kvality života na vidieku a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Opatrenie 7.3.5 Diverzifikácia výrobných činností a vytváranie nových pracovných miest na báze využitia miestnych potenciálov, zdrojov a hodnôt

Opatrenie 7.3.6 Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

Opatrenie 7.3.7 Podpora remesiel na báze miestnych tradícií a prírodných zdrojov

Strategický cieľ *Zlepšiť kvalitu sociálnej a technickej infraštruktúry* jeho špecifické ciele a akčné programy sú kompatibilné s:

Prioritnou osou 1 – Rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov

Priorita 1.15: Viacdrojové financovanie sociálnych služieb

1.15.1 Podpora verejno-súkromných partnerstiev pri zabezpečovaní sociálnych služieb

Priorita 1.23: Revitalizácia sídiel

Opatrenie 1.23.1 Podpora lazničkeho osídlenia s dôrazom na dobudovanie infraštruktúry

Priorita 3.2: Rozvoj trvalo udržateľného cestovného ruchu s akcentom na kvalitu služieb

Opatrenie 3.2.6 Kapacitne aj pozíčne riešiť technickú infraštruktúru s akcentom na rozvoj aktivít cestovného ruchu

Opatrenie 3.2.7 Zlepšiť vonkajšiu dopravnú dostupnosť územia skvalitnením cestných komunikácií a efektívnejšieho riešenia nasmerovania prístupovej dopravy k atrakciám a strediskám cestovného ruchu

Prioritnou osou 4 - Doprava

Priorita 4.1: Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry

Opatrenie 4.1.10 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií a ich debarierizácia

Prioritnou osou 7 – Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka

Priorita 7.3: Zvyšovanie kvality života na vidieku a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Opatrenie 7.3.1 Dobudovanie a zlepšenie dopravnej a informačnej dostupnosti vidieka

Opatrenie 7.3.2 Dobudovanie miestnej infraštruktúry, revitalizácia majetku obce a objektov ľudovej architektúry pri zachovaní identity obce

Opatrenie 7.3.3 Dobudovanie infraštruktúry a servisných služieb pre zvýšenie atraktivity, podporu rozvoja spolupráce a podnikania

Strategický cieľ *Zabezpečiť ekologickú stabilitu územia a vytvoriť príťažlivý obraz obce* jeho špecifické ciele a akčné programy sú kompatibilné s:

Prioritnou osou 3 – Cestovný ruch

Priorita 4: Budovanie atrakcií, animácia a reanimácia existujúcich atrakcií

Opatrenie 3.4.1 Existujúce atrakcie – prírodné – zatriktívniť, upozorniť na ne v marketingových aktivitách so zvýraznením a animáciou jedinečnosti jednotlivých trás

Prioritnou osou 6 – Životné prostredie

Priorita 6.1: Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd

Opatrenie 6.1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov

Opatrenie 6.1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

Priorita 6.4: Odpadové hospodárstvo

Opatrenie 6.4.1 Podporovanie aktivít v oblasti separovaného zberu

Opatrenie 6.4.2 Podporovanie aktivít na zhodnocovanie odpadov

9. PREHĽAD PROJEKTOV A PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV OBCE LIPOVANY

I. Ľudské zdroje

1. Európa bez hraníc

Cieľ projektu: Prostredníctvom vzdelávacích programov dostupných žiakom a mladým obyvateľom formovať miestne, regionálne a národné povedomie, poznávať históriu obce, regiónu i národa.

2. Knižnica a internet

Cieľ projektu: Vybaviť podmienky pripojenia obecnej knižnice na internet a obnovenie a doplnenie knižného fondu.

3. Podpora realizácie ďalšieho vzdelávania zameraného na získanie zručností v remeselnej výrobe

Cieľ projektu: Aktivizovať ľudský potenciál v obci, najmä nezamestnaných, prostredníctvom vzdelávania a vytvoriť podmienky pre samozamestnanie sa.

II. Ekonomický rozvoj a služby

1. Vidiecky cestovný ruch v Lipovanoch

Cieľ projektu: Vybudovanie ubytovacích a stravovacích zariadení s ponukou doplnkových služieb (napr. hipoterapia), aby návštevník mal možnosť sa lepšie oboznámiť s prírodným a kultúrno-historickým prostredím v regióne, čím sa prispeje k rozvoju obchodnej činnosti a cestovného ruchu

2. Výstavba a prevádzka dielne tradičných remesiel

Cieľ projektu: Zvýšenie atraktivity obce Lipovany v regióne Novohrad s následnou podporou rozvoja vidieckeho cestovného ruchu v regióne a zachovaním tradičnej vidieckej kultúry pre ďalšie generácie

3. Daňové úľavy začínajúcim podnikateľom

Cieľ projektu: Podpora alokácie nových podnikateľských subjektov cestou znížovania ich alokačných nákladov (napr. zvýhodnené nájomné, znížené dane a pod.)

4. Rozšírenie maloobchodnej siete cez súkromný sektor

Cieľ projektu: Rozšírenie ponuky potravín, priemyselného tovaru a spotrebného tovaru pre miestne obyvateľstvo, čo prispeje k zvýšeniu kvality bývania v obci

5. Vytvorenie internetovej stránky o obci

Cieľ projektu: Zviditeľniť obec v rámci regiónu Novohrad, kraja a celého Slovenska a súčasne prostredníctvom web stránky obce poskytovať informácie pre miestne obyvateľstvo

III. Infraštruktúra

1. Rekonštrukcia miestnych komunikácií

Cieľ projektu: Rekonštrukcia miestnych komunikácií

2. Novovýstavba chodníkov

Cieľ projektu: Dobudovanie chýbajúcich chodníkov

3. Lipovany – obytné zázemie mesta Lučenec

Cieľ projektu: Príprava pozemkov pre novovýstavbu rodinných domov (vysporiadanie vlastníckych vzťahov a zemné úpravy) resp. výstavba sociálnych bytov

4. Vybudovanie kanalizácie a napojenie na ČOV a vybudovanie vodovodu

Cieľ projektu: Zlepšenie podmienok života v obci pre miestne obyvateľstvo a miestnych podnikateľov a potencionálnych záujemcov o podnikanie v obci

5. Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia

Cieľ projektu: Šetrenie nákladov na verejné osvetlenie.

6. Spoluúčasť na výstavbe sociálnych zariadení budovaných v rámci mikroregiónu

Cieľ projektu: Zabezpečiť investične náročné sociálne služby (domoc dôchodcov, penzión, denné stacionáre) združovaním prostriedkov.

7. Rozšírenie foriem sociálnej pomoci starším občanom

Cieľ projektu: Pre starších obyvateľov zabezpečiť, dostupné služby sociálnej pomoci, aby boli schopní viesť čo najnormálnejší spôsob života rekonštrukciou budovy školy

8. Rekonštrukcia kultúrneho domu

Cieľ projektu: Rekonštrukcia kultúrneho domu.

IV. Vidiecky rozvoj a životné prostredie

1. Prvky skrášľujúce obec

Cieľ projektu: V súčinnosti s rozvojom aktivít cestovného ruchu, vytvoríť také prostredie v obci, ktoré bude lákať turistov (autobusová zastávka, pútače, zábradlia, lavičky, úprava predzáhradok).

2. Likvidácia divokých skládok a budovanie pevnej skládkovej plochy

Cieľ projektu: Ochrana životného prostredia likvidáciou divokých skládok a vybudovaním spevnenej plochy na sústreďovanie nebezpečného odpadu a železa do obdobia ich likvidácie.

3. Doriešenie separovaného zberu komunálneho odpadu a vybudovanie zberného dvora

Cieľ projektu: Prispievať k zachovávaniu a zlepšovaniu životného prostredia v katastri obce prostredníctvom domácností a prevádzok podnikateľských subjektov a tým zvyšovať ekologické povedomie miestneho obyvateľstva

V. Spoločenský život v obci

1. Aktivizovanie občianskych združení zameraných na šport, kultúru, charitu

Cieľ projektu: Zvýšenie počtu aktívnych členov a rozšírenie ich participácie na živote v obci prostredníctvom rôznych záujmových združení a klubov

2. Zabezpečenie priestorov pre činnosť občianskych združení a ich technické a materiálové vybavenie

Cieľ projektu: Skvalitnenie činnosti občianskych združení, tým sa skvalitní prezentácia ich činnosti na lokálnej, mikroregionálnej alebo regionálnej úrovni, to následne podporí záujem miestneho obyvateľstva o prácu v nich

3. Vytvorenie cyklotrás do okolitých centier cestovného ruchu

Cieľ projektu: Napojiť obec Lipovany s okolitými obcami a obcami, ktoré sú strediskami cestovného ruchu, tým sa obec zviditeľní v rámci regiónu Novohrad.

4. Obnova kultúrnych tradícií v obci /fašiangy, majáles.... /

Cieľ projektu: Zvýšiť pocit spolupatričnosti a lokalpatriotizmu u miestnych obyvateľov, tým prispieť k prehĺbeniu medziludských vzťahov v obci

5. Zvýšiť frekvenciu športových aktivít a kultúrno – spoločenských aktivít organizovaných v rámci mikroregiónu Velické jazerá

Cieľ projektu: Aktívne zapojiť obec Lipovany do rozvoja regiónu Novohrad a tým zvýšiť zodpovednosť všetkých miestnych aktérov za rozvoj samotnej obce